

Living Danube Limes

**Валоризиране на културното наследство и
насърчаване на устойчивия туризъм чрез
съживяване на общото наследство по Дунавския
лимес като основа за културен маршрут**

Бюлетин

Издание #3, Януари 2022

Interreg

Danube Transnational Programme

Living Danube Limes

ПРЕДСТАВЯНЕ НА НОВИ ПАРТНЬОРИ ПО ПРОЕКТА

Молдова

Унгени е регион в централно-западната част на Република Молдова, разположен в непосредствена близост до Европейския съюз. Местният център на района е град Унгени. Намира се на 105 км. северозападно от столицата на страната и се простира на дължина от 9 км. на левия бряг на река Прут.

Унгени е важен икономически център, с добре развита пътна мрежа, един от най-големите железопътни възли в Република Молдова и речно пристанище. Според данните от последното преброяване (2016 г.) той е третият по големина град в страната.

Кметството на Унгени е юридическо лице и според закона разполага с патримониум и се ползва с финансова автономия. Публичната администрация на града се основава на принципите на местна автономия и децентрализация на обществените услуги.

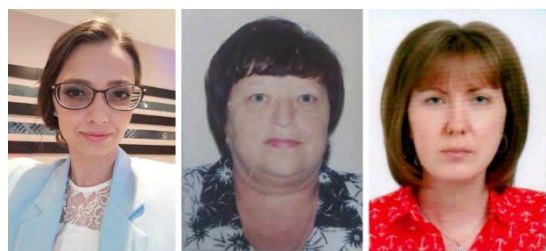
Икономическата база на кметството е градският фонд, който е източник на приходи и задоволяване на социално-икономическите нужди на населението.

Градският патримониум е част от общественото имущество и се състои от лични и недвижими имоти, стопанисвани от градските държавни органи, от предприятия, държавни институции и териториални организации, които пряко задоволяват нуждите на населението.

Унгени стопанисва най-важните и маркови продукти на страната, които също така популяризират националната култура и традиции, като: „Covoare-Ungheni“ (производство на килими), „Ceramica-Ungheni“ (производство на керамични изделия) и „Ungheni – Vin“ (производство на вино и ракия).

Поради географското си положение градът е наричан „Западната порта на Република Молдова към Европа“, притежаващ важен туристически потенциал, в който миналото се свързва с настоящето и прави стъпки към бъдещето.

Туристическото наследство на Унгени може да представлява възможност за социалното и икономическо развитие на региона, в рамките на проекта, чрез силен ангажимент на всички заинтересовани страни, фокусиращи се върху капитализирането на природни ресурси, история и култура. Следователно проектът ще предостави уникална възможност за интегриране на знанията и откритията, налични в страните партньори и перспективи за разработване на ефикасна и рационална процедура за въвеждане, популяризиране и опазване на туризма и историческото наследство.

Екипът на Унгени: от ляво надясно: И. Олеарсюк (комуникационен мениджър), Т. Павлюк (финансов мениджър), В. Дарий (координатор)

НАПРЕДЪК НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ПРОЕКТ LIVING DANUBE LIMES

НАПРЕДЪК

3-та партньорска среща на 6 септември 2021 г.

На 6 септември 2021 г. партньорите на Living Danube Limes (LDL) се събраха виртуално за 3-та партньорска среща по проекта. Първоначално беше планирано да се срещнат лично един ден преди присъствената конференция, организирана от и в помещенията на Факултета по технически науки на Университета в Нови Сад, но поради новото

влошаване на ситуацията с пандемията от COVID-19 и двете събития трябваше да бъдат трансформирани в онлайн формат.

Тъй като комбинираното събитие на вътрешната среща и публичната конференция предостави много добър преглед на текущото състояние на проекта, първите му резултати и усилията за разпространение, представители на Съвместния секретариат на Транснационална програма „Дунав 2014-2020“ бяха поканени да се присъединят към партньорството и да използват тази възможност за извършване на своето задължително първогодишно посещение (в този времеви период).

Сутринта, по време на първата сесия на срещата, всички лидери на работните пакети (РП), на тематичен или инвестиционен РП, представиха състоянието и напредъка, както и предстоящите задачи и дейности в съответните им Работни Пакети. Следователно цялото партньорство получи кратък преглед на всички текущи усилия и начинания по Living Danube Limes, вариращи от последните археологически обекти, които трябва да бъдат събрани (РП Т1), до цялостната комуникационна стратегия покрай дунавския лимес (РП Т2), включително първи разсъждения относно екологичния и устойчив туризъм, по отношение на римския дунавски лимес (РП Т3), както и текущото състояние на процеса по корабостроене на копието на римска лусория (РП И1).

След кратка пауза всички страни партньори по поречието на Дунав представиха своите национални пилотни обекти, както и първите дейности, извършени на място, плюс бъдещите разработки, планирани там. След националния преглед беше дадена актуализация за текущия обхват на проекта, който отразява големите комуникационни усилия и успеха в разпространението на Living Danube Limes досега. Последната сесия за деня беше посветена на менажирането на проекта, което плавно премина към следващото заседание на Управителния комитет, органа за вземане на решения по инициативата. В тази рамка бяха открито обсъдени всички деликатни въпроси, свързани с управлението, засягащи проекта и партньорството „Living Danube Limes“, бяха консултирани възможни решения и стратегии, бяха договорени становища за справяне и разрешаване на съществуващи проблеми при личната консултация с представителите на Съвместния секретариат, които присъстваха по време на срещата.

НАПРЕДЪК ПО РАБОТЕН ПАКЕТ Т1

Напредък на археологическата база данни

Картографирането на културните следи, оставени от Римската империя по бреговете на Дунав, е предизвикателство, с което всеки изследователски екип иска да се сблъска, анализира и съответно да се справи. Ние се захемем с тази задача, знаейки, че това не е нова тема; напротив, няколко научни приноса точно по нея са създадени в миналото. Предвид този факт, за нас като архитекти, основна тема беше да стандартизираме езика с нашите колеги археолози; последвалите дебати бяха дълги, но удовлетворяващи и за двете страни. Също така създаването на система за каталогизиране за възможно най-добра бъдеща употреба, беше от съществено значение. Основаването на категоризация, на базата на сътворяване или реконструкция на обекти, строени в продължение на няколко века, които добавят допълнителни слоеве за възможните им варианти на представяне в бъдеще, също се оказва предизвикателство.

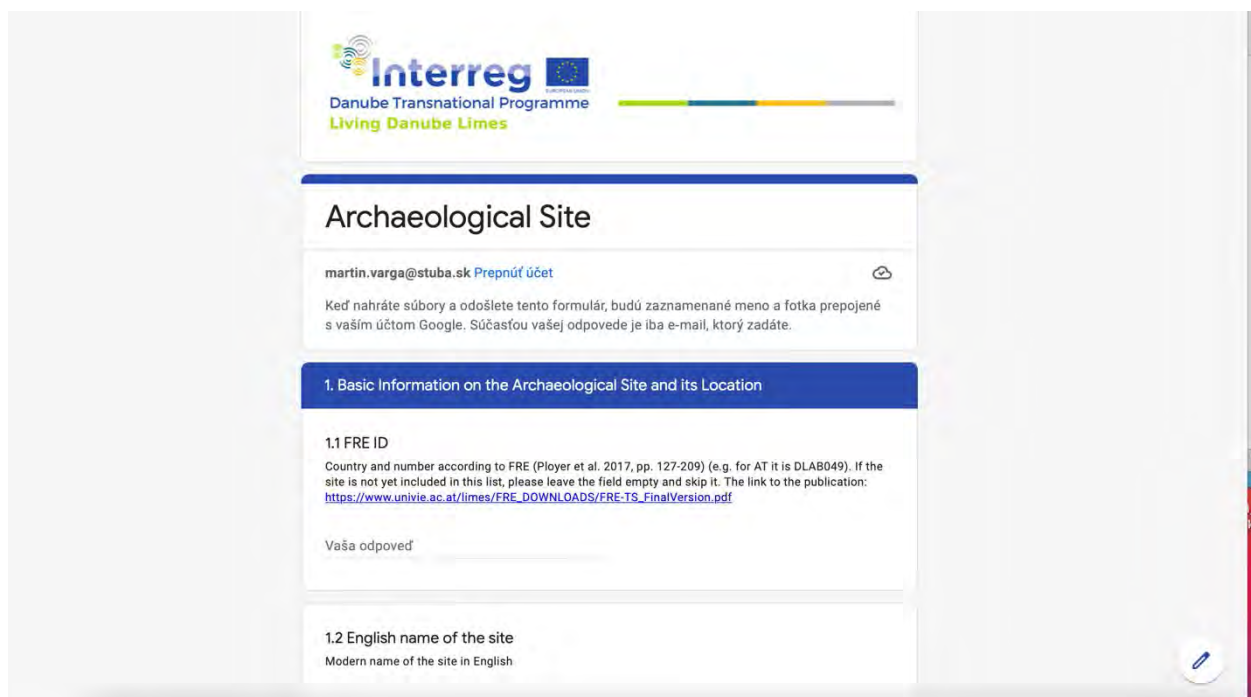

Обекти на световното наследство – Келемантия – Ижа – Словакия (снимка от Мартин Варга)

Знаехме, че броят на обектите е предварително дефиниран, но трябваше да се обмисли евентуално бъдещо разширяване на базата данни. Първоначалната каталожна система непрекъснато се разширява, като към основните обекти във военните лагери постепенно се добавят и други специфични категории. Допълнителни категории включват граждански обекти (къщи, села), разположени в близост до военни укрепления и изградени пътища, заобиколени от гробища, които се присъединяват към обектите. Технически паметници, като слабо запазени акведукти и канализация, често са скрити в подземията на установени „археологически“ обекти. С исторически силното наследство на военното придвижване можем да разчитаме на останки от военни лагери или, като се има предвид склонността на римляните да оставят писмени надписи, на издълбани текстове като тези, запазени в Тренчин (Словакия), в скалата на хълма.

В хода на нашата работа се появи вътрешен конфликт за това кой език да изберем, за да съберем цялата информация - латинският печелеше известно време, но английският надделя накрая, безмилостно смазвайки с невероятна сила всяка опозиция и отново оставяйки латинския с отминалата си слава.

Първата ни задача обаче беше да изберем подходяща платформа за събиране на данни. В търсене на удобна за потребителя платформа, която трябва да бъде достъпна за всички партньори по проекта, свободностъпната от Google, се оказа най-подходяща. С помощта на тази платформа беше създаден въпросник за получаване на необходимата информация от нашите партньорски организации.

The screenshot shows a web form titled "Archaeological Site" under the "Interreg Danube Transnational Programme Living Danube Limes" header. The form is for user "martin.varga@stuba.sk" and includes a section for "1. Basic Information on the Archaeological Site and its Location".

Archaeological Site

martin.varga@stuba.sk [Prepnúť účet](#)

Keď nahráte súbory a odošlete tento formulár, budú zaznamenané meno a fotka prepojené s vaším účtom Google. Súčasťou vašej odpovede je iba e-mail, ktorý zadáte.

1. Basic Information on the Archaeological Site and its Location

1.1 FRE ID

Country and number according to FRE (Ployer et al. 2017, pp. 127-209) (e.g. for AT it is DLAB049). If the site is not yet included in this list, please leave the field empty and skip it. The link to the publication: https://www.univie.ac.at/limes/FRE_DOWNLOADS/FRE-TS_FinalVersion.pdf

Vaša odpoveď

1.2 English name of the site

Modern name of the site in English

Онлайн археологически документ (снимка от Мартин Варга)

Тези информационни форми се оказаха незаменима основа за нововъзникващите уеб и мобилно приложение. В продължение на няколко месеца тази база данни се попълни със съдържанието си, достигайки 352 обекта. Това е впечатляваща цифра, която само потвърждава необходимостта от създаване на тази обширна дунавска база данни за римското културно наследство. След лесно импортиране на цялата информация, тя ще продължи да бъде безпроблемно редактируема в Microsoft Excel. Бихме искали да благодарим на нашите партньори за отделеното време и усилия; ние го оценяваме много и вярваме, че събраните данни ще формират солидна основа за по-нататъшни основни етапи и резултати по проекта.

Напредък на мобилното приложение

Въведение

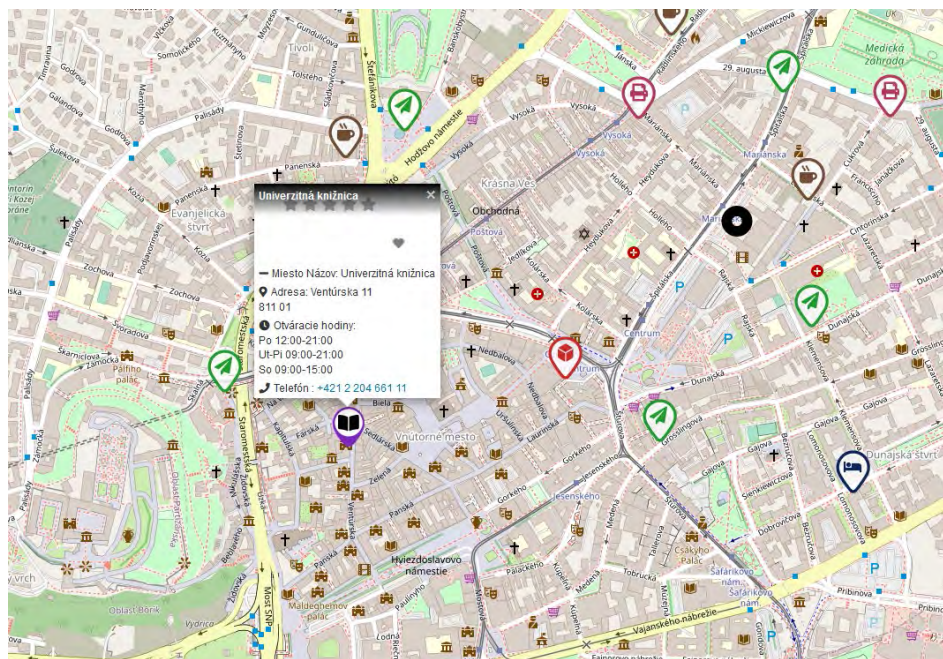
Целта на приложението Living Danube Limes е да представи археологически обекти на римски укрепления, крепости и селища в района на Дунав. Замисълът му е да повиши туристическата привлекателност на тези значими и завладяващи места и да затвърди обществените културни и исторически познания за римската цивилизация в

дунавския регион. Да предостави функционално и завладяващо приложение на своите потребители – настоящи и бъдещи туристи, но и жители на района на LDL. За подготовката му са необходими няколко стъпки:

Дефиниране на мащаба и основните характеристики на приложението след среща с партньорите по проекта (ПП)

В началото на 2021 г. беше организирана онлайн среща на всички ПП за обсъждане на идеите и концепцията на приложението. След успешното приключване на срещата беше разработено основното предложение на схемата му и неговите характеристики.

Приложението трябва да представя всички събрани археологически обекти от римския лимес от 10 партньорски държави, да публикува останките и намерените артефакти, заедно с техните повтарящи се събития и експозиции, използвайки текстове, изображения и видеоклипове. 8 пилотни обекта трябва да бъдат презентирани и чрез VR реконструкции. Обектите ще бъдат изложени като икони на интерактивна карта, което ще бъде основен мотив на потребителския интерфейс. Интерактивната карта ще има възможност за мащабиране и панорамен изглед. Археологическите обекти, като икони, ще се визуализират на слоеве, според историческите периоди на римския лимес. Потребителите ще могат да променят историческите периоди, за да проследи развитието и промените на римския лимес чрез появяващи се и изчезващи икони, според избрания етап. При докосване на иконата на обекта основната информация, плюс изображението, ще се покаже заедно с наличните снимки, видеоклипове, обекти или VR реконструкции. Интерактивната карта ще бъде проектирана да използва GPS локализация, за да индикира текущото местоположение на потребителя.

Пример за интерфейс на картата - Archimapa – места, подходящи за студенти по архитектура (Източник: <https://archimapa.spfastu.sk>)

Основният език на приложението ще бъде английски. Само избрана информация (например информация за археологически обект, историческа информация) също ще бъде достъпна и на местния национален език. Видеоклиповете и интерактивното съдържание, като VR реконструкции, ще се възпроизвеждат предимно на английски език.

Тъй като представените данни ще бъдат в различни формати, за засилване и поддържане на текущата и бъдеща комуникация между партньорите, се създаде идеята за обща система за управление на съдържанието. Тази система за управление на съдържанието трябва да бъде свързана с приложението, за да гарантира непрекъснато актуализиране и уведомяване на потребителите.

Приложението ще бъде съвместимо със смартфони с Android и iOS системи и ще може да се изтегля през онлайн магазините за приложения на тези платформи.

Приложението ще бъде достъпно на уебсайта, свързан с проекта, с връзки към магазините за приложения и интерактивна карта, показваща основна информация за всеки археологически обект.

Комуникация с ИТ специалисти за уточняване на техническите въпроси, обхвата и работата, нейната цена и подходящи софтуерни инструменти.

Установените концепции и цели на приложението и системата за управление на съдържанието бяха обсъдени с различни ИТ специалисти и експерти. В резултат на това бяха консултирани и уточнени техническите проблеми като ограничаване на размера от магазините за приложения, представяне на различни данни в приложението, хостинг решения, база данни и система за управление на съдържанието. Бяха обсъдени няколко решения на тези проблеми. За да се реши проблемът с ограничаването на размера на приложението от магазините за приложения, е възможно да се изгради прогресивно уеб приложение, което съхранява и използва онлайн данни, като по този начин тези данни се предават поточно към мобилното устройство и същевременно не се изчерпват всички ресурси на устройството. За решаване на проблема с представянето на различни данни като 3D, картографски данни, изображения и други, Map Box SDK се разглежда като осъществима опция за използване в Unity Engine. За база данни SQL или PostgreSQL може да се използва със система за управление на съдържанието, базирана на Drupal или Laravel Framework. За ефективна работа с данните е необходимо предварително прецизно сортиране, като по този начин бяха проектирани и комуникирани с експерти различни структури на бази данни. Резултатът от тази комуникация беше изготвянето на Google формуляр, който се използва предварително за събиране и сортиране на информация, преди да бъде подписано споразумението с разработчика на приложението.

Пример за използване на MapBox Unity SDK (Източник: <http://barankayaoglu.com>)

Подготовка на формуляра и събиране на данни

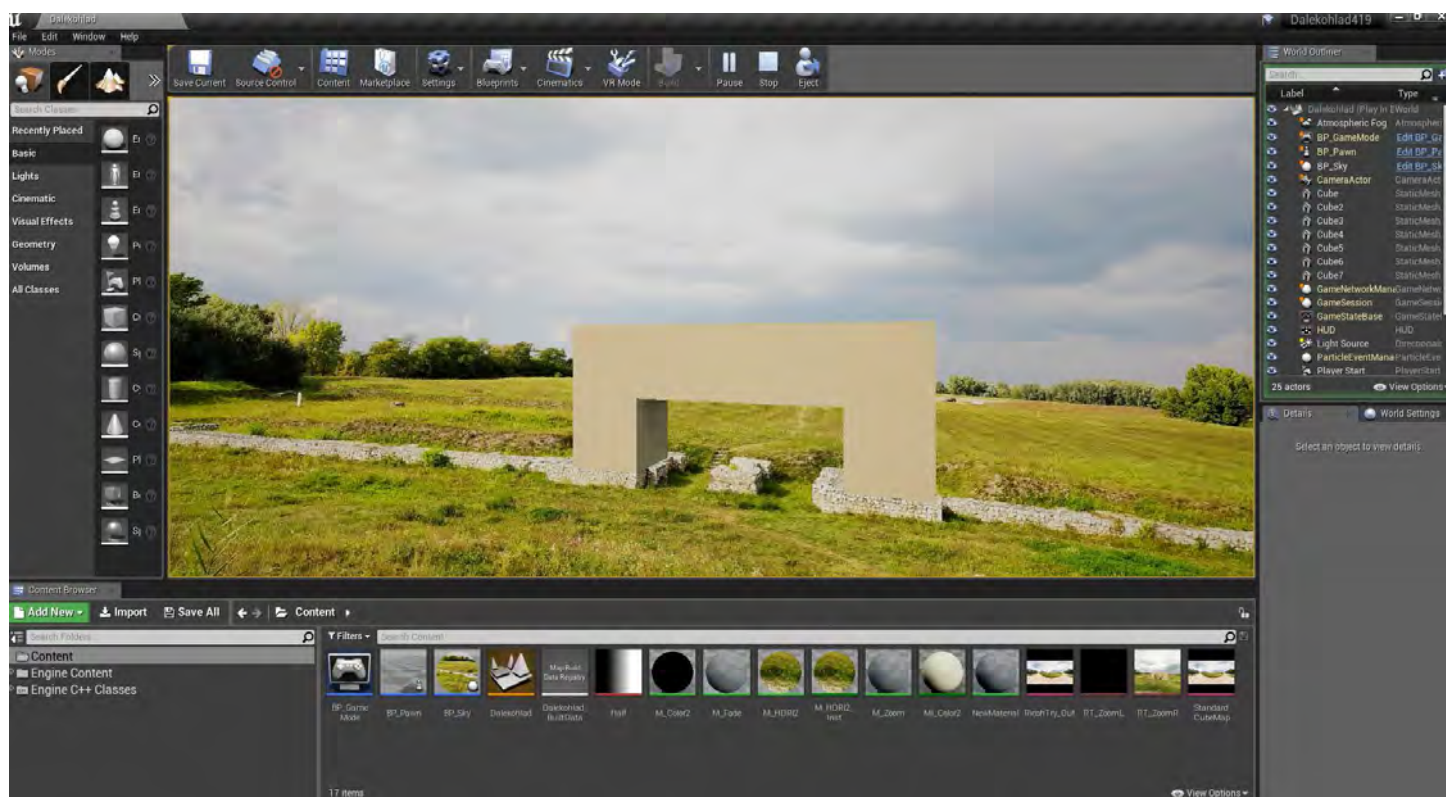
С цел събиране и сортиране на данни за по-нататъшно разработване на приложението, е проектиран „Google Form of Archaeological Site“. Този формуляр събира данни от всички партньори по различни въпроси и определя изображението и обхвата на данните, които приложението и неговата база данни ще използват. При употреба на този режим на събиране на данни, от големия проектен консорциум могат да бъдат получени данни за 352 от всичките 936 обекта. Това ни дава по-добра представа за необходимите ресурси за обработка и използване на тази информация. Въпреки това, формулярът на Google има своите ограничения, по отношение на управлението на данни, тъй като не успява да качи повторно или добави нови изображения към базата данни. Този проблем трябва да бъде решен чрез ръчно прибавяне на изображения от администратора на формуляра. Събраните и структурирани данни ще бъдат копирани в новата система за управление на съдържанието и ще се използват допълнително в приложението.

Събиране на данни за VR реконструкция – комуникация с експерти в областта на VR презентациите

Пилотният обект на всяка страна ще бъде реконструиран във VR, така че се нуждае от по-подробни визуални данни, за да реконструира ръчно тези обекти. Този проблем беше обсъден с LBI Arch Pro и беше решено Словашкия технологичен университет в Братислава да събира данни от три пилотни обекта – Хърватия, Австрия и Германия. LBI Arch Pro ще събира данните за останалите пилотни обекти. След събирането на цялата информация ще бъде организирана следващата среща, за да се обсъдят последващите стъпки и да се договорят подобен визуален и графичен стил на VR реконструкциите и проблемите със съвместимостта на приложенията. Впоследствие се планира 3D моделиране на на обектите.

Тъй като ситуацията с пандемията не позволи посещенията на тези обекти за събиране на подробни визуални данни, беше разработен и изпратен друг Google формуляр за събиране на такива до партньорските държави, за който все още се очакват всички отговори.

Междувременно изпробванията на техническия работен процес за създаване на VR реконструкции в Unreal Engine бяха разгледани с данни от Ижа.

Изпробване на техническия работен процес за импортиране на 3D модели във фотографски заснета среда на Ижа (Източник: инж. арх. Роман Хайтманек)

Обществена поръчка за разработчика на приложението и подписване на договор

Обществените поръчки изглеждаха най-трудната задача в целия процес, тъй като административните и финансови правила забраниха сключването на договор с професионална компания за разработчици на приложения по-рано тази година. Въпреки това, след преодоляване на административните проблеми и по-нататъшна техническа спецификация на приложението, се планира до края на годината обществената поръчка да бъде приключена и да се сключи договор за разработчик на приложението. Тези проблеми също забавиха следващите стъпки от процеса, тъй като те са пряко зависими от тясното сътрудничество с наетите ИТ специалисти.

Изготвяне на графичен дизайн за приложението

Еlegantният графичен дизайн ще създаде достъпен и удобен за потребителя интерфейс, с лесен контрол чрез мащабиране и панорамен изглед на картата с икони на археологически обекти.

От извършените консултации с ИТ експерти е възможно интерактивната карта да бъде и в 3D, което отваря нови възможности за графичен дизайн. Независимо от това, дизайнът на приложението все още е в процес и е предмет

на обсъждане, тъй като зависи от по-нататъшната комуникация с разработчика на приложението, техните изисквания и технически ограничения.

Разработване на система за управление на съдържанието

Необходимите данни все още се събират чрез Google Forms, но се планира 4 седмици след сключването на договора с разработчика на приложението, управлението на съдържанието да продължи и допълнително да се обсъжда с партньорите. Впоследствие данните от Google Forms ще бъдат интегрирани в новата система. Системата за управление на съдържанието ще улесни актуализирането на базата данни на приложението. Тя ще има три типа акаунти за редактиране на съдържанието на приложението: акаунти за асоциирани партньори – които могат да редактират само тяхното съдържание, акаунти за водещи и основни партньори на проекта – могат да редактират тяхното и съдържанието на техните асоциирани партньори, няколко административни акаунти за администриране на базата данни и цялото ѝ съдържание.

Изработка на уебсайт от една страница

След разработването на системата за управление на съдържанието, в началото на 2022 г. ще бъде проектиран уебсайт от една страница. Този уебсайт ще включва основна информация за проекта, интерактивна карта с обектите, тяхната основна информация и връзки към магазините за приложения. Планира се този уебсайт да бъде пуснат до края на март, 2022 г.

Разработване на прототипа на приложението и окончателната версия

Прототипът на приложението трябва да бъде готов до края на март, включително връзка със системата за управление на съдържанието и изпробване на реконструкциите на VR. Отстраняването на грешки и настройката на този прототип ще доведе до окончателната версия на приложението, качена в магазините за приложения до края на май. Оторизирането на приложението в магазините за приложения също изисква време, поради което се планира то да бъде готово до края на юни 2022 г.

Национални митове, традиции и истории с римски произход

Отпратете се на пътуване с нас по река Дунав и разгледайте някои от митовете, обичаите и празниците, които датират от римската епоха и са оцелели до наши дни.

Австрия, въвеждането на надгробни плочи и зловещи строителни жертвоприношения, от Мария Еркер (Университет Париж-Лодрон в Залцбург, Австрия)

Заедно със самата римска култура, обичаят за поставяне на надгробни плочи е пренесен в келтско-германската област. Този обичай е бил непознат преди това. На надгробните плочи са изобразявани образите на мъртвите. Върху камъните са посочени и името, възрастта, произхода и професията на починалия.

Когато се строят нови сгради, в някои от немскоговорящите райони в основата на новата сграда се поставя вестник, може би грамота или монети. През Средновековието е съществувал обичай да се принасят в жертва животни, яйца или монети по време на строителството или дори да се зазидват живи. При римляните жертвоприношенията при строителни дейности също са били често срещани; вероятно сегашният обичай датира от римско или дори предримско време. В музея на Залцбург има малка метална статуетка на бик, която е намерена на брега на река Залцах и се тълкува като римска строителна жертва за мост. Вероятно е било жертвоприношение към речния бог Юво или Юпитер, бащата на боговете.

Унгария и Румъния, празници, датиращи от римската епоха, от Герго Мате Ковач и Жужана Емилия Киш (Будапещенски университет по технологии и икономика, Унгария)

11 ноември, Денят на Св. Мартон (Св. Мартин)

Различните традиции в деня на св. Мартин могат да бъдат свързани с човек, роден в Савария (Сомбатхей) в Панония, около 316 и 317 г. н.е. Известно е, че Свети Мартин е основал първия европейски манастир в Лигуге през 361 г. н. е. и че е избран за епископ на Тур. През 371 г. гските се превръщат в популярно ястие през ноември месец, свързани с неговия избор за епископ.

25 декември, Коледа

Най-очевидният пример за традиция с дълъг и продължителен произход е Коледа като един от най-важните празници на християнството. Въпреки това, неговата дата произлиза от древното зимно слънцестоене. В древните римски вярвания, особено в култа на Митра, това е денят на прераждането на Слънцето - „Dies natalis solis invicti“.

11 януари, Ютурналия

Римляните празнували на този ден Ютурна, богинята на водоизточниците и съпругата на бог Янус, както е описано от румънския етнолог и фолклорист А.М. Маринеску . В румънския християнски православен календар 6 януари е посветен на празника на Боботязя (Богоявление). Водата, реките, езерата, моретата и всички водоизточници стават свещени по време на специална религиозна служба. Светената вода се разпръсква върху къщи, предмети и хора за защита.

22 януари, Денят на Винс

Името на Винс (Винсент) произлиза от фразата „victorious“ (победител) на латински. Следователно смисълът на този ден, който е свързан със Свети Винсент, е да победи тъмните сили на зимата и да донесе пролетта. Свети Винс отдавна е покровител на лозарите в Унгария. На този ден лозарите режат гроздови клонки и ги присаждат в топла стая. Ако поникнат добре, вещаят добър добив на вино.

10 февруари, празникът на бог Фавн (Фаун, Фаунус)

Фавн е един от най-древните богове на Италия, духът на планините, хълмовете и полята, покровител на добитъка, нивите и земеделието. Римляните празнували Фавн на 13 февруари. Румънският християнски православен календар празнува на 10 февруари, Денят на Свети Харалампи. По традиция за този повод селяните носят в църквата продукти от реколтата си (жито, царевица, брашно и др.) и се отслужва специална религиозна служба, за да се благословят нивите, посевите и животните им за закрила и изобилие.

1 март, Мърцишор

На 1 март в Румъния мъжете предлагат на жените и момичетата „мърцишор“, малки предмети, украсени с червена и бяла връв. Същият ден римляните празнували бог Марте / Марс, който бил богът на войната, но и богът на природата, пролетта и нивите. За римляните това е бил и денят на Матроналия, празник на всички римски майки, наречен също „Calendae Foeminarium“. Двойственият характер на бог Марте може да е причината за комбинирането на червен и бял низ. Носенето на малките предмети, наречени „мърцишор“, ще донесе късмет през следващата година. Традицията на Мърцишор може да има още по-древни корени в местните тракийски митологии.

Хърватия, колбаси „Луканика“, популярна храна през вековете, от Ивана Ожанич Рогулич, Мислав Филеш (Археологически институт, Хърватия)

Подобно на много други страни с тази традиция, най-вече Сърбия, България и Гърция, рецепта за приготвяне на колбаси, датираща от римско време, може да се намери в днешния регион Срем. Знаем за тази рецепта от римския автор Апиций, от неговата компилация от рецепти от 1-ви век н.е. Въпреки че рецептата му е доста проста, днес „Луканика“ (луканка) е малко по-различна, тъй като използва леко ферментирало свинско месо и различни подправки, които рядко се използват в колбаси, като кедрови ядки, лавров (дафинов лист), рута (седефче) и чубрица.

Сърбия, древният погребален обред за оставяне на пари за починалия, от Тияна Мрджич, Неманя Мрджич (Археологически институт в Белград, Сърбия), Милена Кркlesh, Оливера Маркович, Марина Царевич Томич (Факултет по технически науки, Университет на Нови Сад, Сърбия)

В много римски гробове е открита монета като част от инвентара им. Тази монета е трябвало да бъде платена на лодкаря (Харон) от мъртвеца, за да премине река Стикс до подземния свят. Дори днес повечето семейства, дори със силна християнска традиция, оставят малко пари както монети, така и книжни пари, в джобовете на починалия, въпреки че няма нищо общо с християнството, тъй като то не изисква такса за пътуването до небето. При интервюта почти никой от хората не можеше рационално да обясни този обичай и не знае произхода му. Единственият

отговор обикновено беше, че е обичай и че е „за разноски“. Свещениците не се противопоставят на тази традиция и не се опитват да променят нейния езически произход или да убеждават хората да се въздържат от нея.

Румъния, непрекъснатото езиково наследство на Рим, Ана-Мария Македон (Университет по архитектура и урбанизъм "Йон Минку", Букурещ, Румъния)

Името на Румъния произлиза от латинската дума „romanus“, със значението на римски или на Рим.¹

Румънският език

Румънският език е резултат от еволюцията на латинския език, който се говори в римската провинция Дакия. Той наследява фонетиката, голяма част от речника и граматиката на латинския.² Румънският лингвист и филолог Александру Розети дава генеалогична дефиниция на румънския език: „Румънският език е латинският език, който непрекъснато се говори в източната част на Римската империя, в римските провинции на Дунав (Дакия, Южна Панония, Дардания, Горна и Долна Мизия) от момента на навлизането му в тези територии до наши дни“.³

Библиография

Academia Republicii Socialiste România, (1996), Dicționar Enciclopedic Român, Vol.IV, București: Editura Politică.

Academia Română, Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordan" (1998), Dicționar explicativ al limbii române, 2nd edn., București: Editura Univers Enciclopedic.

Marinescu, A.M. (2008), Cultul pagân și creștin. Sărbătorile și datinile romane vechi, București: Editura Saeculum I.O

Nicolau, I. (1998), Ghidul sărbătorilor românești, București: Humanitas

Ožanić Roguljić, I. (2008): Olivia's Cookbook, Roman Recipes Adapted for the 21st Century, Municipal Museum Vinkovci, Vinkovci 2008.

Sreten P. Nedeljko B. Etno-kulturološki zbornik, ETNO-KULTUROLOŠKA RADIONICA SVRLJIG, Svrlijig, 2013.

Tátrai Zs.– Karácsony Molnár E.: Jeles napok, ünnepi szokások = Important days, festive traditions (Budapest 1997).

Археологическо лятно училище Виминациум

Поради епидемиологичната ситуация, планираното по-рано Археологическо лятно училище трябваше да се проведе в хибридна форма. Първата част се състоя виртуално като серия от онлайн лекции между 14-18 юни 2021 г. Втората, практическа част, беше организирана в Центъра за изследвания и посетители „Виминациум“ между 2-5 септември 2021 г. Целеви групи за това международно образователно събитие бяха студенти, чиито основни интереси са свързани с културното наследство, римската археология или историята на изкуството. Събитието е организирано от Археологическия институт в Белград.

Първата част от програмата на Виртуалното лятно училище се проведе в рамките на пет дни от работната седмица като серия от лекции през онлайн платформата Zoom. Лекциите бяха основно групирани в тематични блокове, с няколко допълнителни презентации (напр. нови находки във Виминациум, експериментална археология и др.). Тази конференция събра 20 лектори от 6 различни страни (Сърбия, Хърватия, Унгария, Словакия, Австрия и Обединеното кралство). В техните презентации бяха обхванати различни теми: използването на новите технологии в археологията, римския лимес, защита, консервация, интерпретация и представяне на културното наследство, както и образователната цел на археологията. По време на програмата за участниците беше организирана и виртуална обиколка на Археологическия парк Виминациум и изследователския център (Domus Scientiarum).

Във Виртуалното училище взеха участие 30 участници (предимно студенти и млади изследователи) от 12 държави (Сърбия, Хърватия, Черна гора, България, Румъния, Унгария, Словакия, Полша, Австрия, Германия, Турция и Южна Корея). В края на Лятното училище участниците получиха две задачи за домашна работа. Първата беше да напишат

1 Academia Română 1998

2 Academia Republicii Socialiste România 1966, 179

3 1968, 75: "Limba română este limba latină vorbită în mod neîntrerupt în partea orientală a Imperiului Roman, cuprinzând provinciile dunărene romanizate (Dacia, Pannonia de sud, Dardania, Moesia Superioară și Inferioară) din momentul pătrunderii limbii latine în aceste provincii și până în zilele noastre." (преведено от A-M Machedon)

окончателен доклад, включващ лични впечатления от Училището и лекциите. Втората беше да опишат със собствени думи интерпретация на няколко снимки на геофизично изследваната зона. Те бяха помолени да реализират тези задачи, за да изпълнят условията за практическата част от Училището през септември.

Втората, практическа част от Археологическото лятно училище, беше организирана в Археологическия парк Виминациум от Археологическия институт в Белград и Будапещенския университет по технологии и икономика. Всички участници в първия сегмент бяха поканени на практическата част от Училището. Поради ситуацията с COVID-19, частни и бизнес задължения на някои от участниците, както и някои технически проблеми, броят на присъстващите беше значително намален. Участие взеха общо 7 човека от 2 държави (Сърбия и Унгария), сред които имаше 5 ученици. Всички участници бяха настанени в Limes Park във Виминациум.

Програмата се проведе в продължение на четири дни. Първите два дни обхващаха дейности в района на Археологическия парк и Изследователския / посетителския център. През това време присъстващите бяха запознати с няколко актуални теми в сръбската археология, по примера на Виминациум:

- Представяне и туристическа експлоатация на културното наследство с използване на нови технологии
- Научни предизвикателства, комбинирани с туристически изисквания в модерна Сърбия – Център за научни изследвания и посетители "Domus Scientiarum" във Виминациум
- Геофизични проучвания – презентации с уъркшоп на терен и семинар за обработка на данни

Последните два дни на Училището бяха отредени за екскурзии до ждрелото на Железни врата и до Рам/Ледерата, посещение на най-важните обекти в тази част на сръбския лимес.

През последния ден участниците попълниха кратък въпросник, целящ да дадат своята оценка за Лятното училище. Всички те отговориха положително, като изтъкнаха, че най-много им е харесала обиколката около Центъра за научни изследвания и посетители „Виминациум“, Археологическия парк и Мамутския парк, но също и екскурзията до Железни врата.

LIVING DANUBE LIMES PROJECT

*How to make invisible - visible
Archeological Methodology and Presentation
in the Digital era*

Viminacium Summer school 14-18 June 2021

Снимки от Археологическия институт в Белград

НАПРЕДЪК ПО РАБОТЕН ПАКЕТ T2

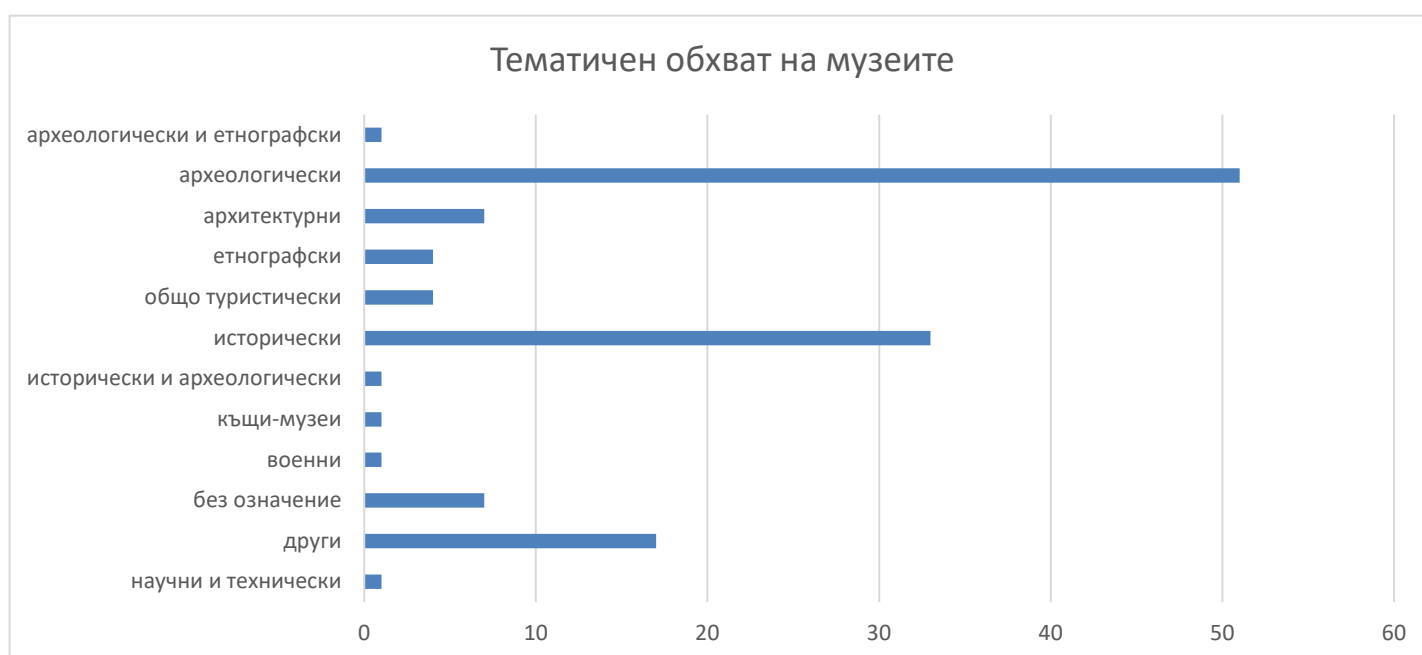
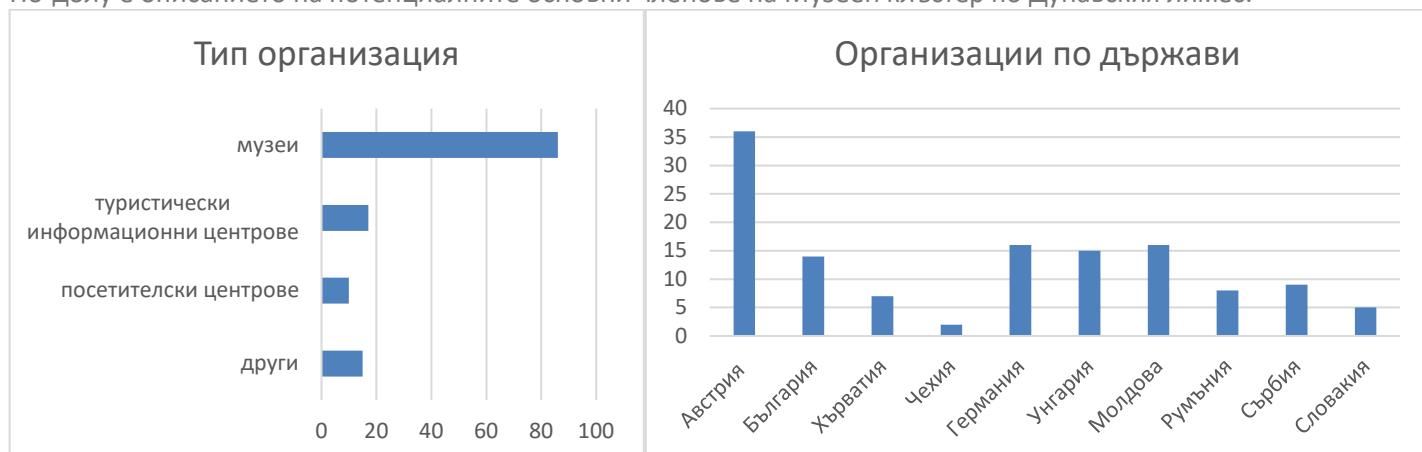
Ръководство за успешно създаване на силен и взаимосвързан Музеен клъстер по Дунавския лимес

Въз основа на резултатите от работилницата, организирана онлайн в Карнунтум, Водещият на работния пакет Национален туристически клъстер „Българският пътеводител“ завърши два основни етапа в рамките на Резултат D.T2.1.1, свързани с идентифицирането на клъстер от музеи по Дунавския лимес :

- Списъкът на всички възможни активни потенциални основни членове в бъдещия клъстер е готов, благодарение на проучване, извършено от всички партньори по проекта (ПП).
- Ръководството за успешно създаване на силен и взаимосвързан клъстер от музеи е готово и достъпно онлайн. Всички музеи и обекти, които се интересуват от идеята, ще намерят насоки, с които да проследят процеса. За повече подробности, относно гореспоменатите насоки, можете да проверите библиотеката на интернет страницата на проекта.

Чрез картографирането на музеи, туристически центрове, посетителски центрове, свързани с Римския лимес и разположени по поречието на Дунав, бяха идентифицирани 128 организации между десетте страни партньори (Австрия, Германия, Чехия, Словакия, Унгария, Хърватия, Сърбия, България, Румъния и Молдова).

По-долу е описанието на потенциалните основни членове на Музеен клъстер по Дунавския лимес:

Данни, събрани от всички партньори по проект Living Danube Limes, в процеса на работа по Резултат D.T.2.1.1 (юни 2021) от Национален туристически клъстер „Българският пътеводител“) и адаптирани за този бюлетин

Чрез проведеното проучване участниците от различните обекти от всички страни партньори на LDL споделиха своите опасения, относно липсата на информация за възможностите по Дунавския лимес. Ръководството адресира тези опасения, като очертава различните ключови фактори и теми за създаването на силен и взаимосвързан Музеен Клъстер по Дунавския лимес и предоставя на всички потенциални членове и партньори ясно и взаимно разбиране и съгласие, относно ползата и значението на такова сътрудничество.

Бяха дефинирани визията, мисията и основната цел на клъстера. Музейният клъстер по Дунавския лимес ще съществува, за да гарантира видимостта на общото римско наследство чрез неговата уникална стойност. Той ще създаде синергии между всички музеи и туристически центрове, разположени по поречието на Дунав, за да проектира и популяризира неговия имидж и стойност пред местните и международни общности и в крайна сметка да увеличи и развие социално-икономическия потенциал на региона. Това ще бъде постигнато чрез свързване на идентифицираните обекти на културното наследство, главно пилотните обекти, под един общ бранд и един общ културен маршрут и чрез включване на всички заинтересовани страни и местни общности.

Стратегически документ за създаване на силен и взаимосвързан клъстер от музеи по Дунавския лимес

Следвайки ръководството, задълбочено проучване на инструментите за консолидиране на клъстер от музеи на Дунавския лимес се извършва в рамките на Резултат D.T2.1.2. Чрез това изследване се разработва стратегия за това как да се проследи развитието на Музейния клъстер в различните му етапи. Тъй като Клъстерът ще работи в две различни секторни индустрии (туристическата индустрия и културната и креативната индустрия) и в осем различни страни, неговите нужди по отношение на синергии, капитали, ресурси или инфраструктура може да са разнообразни или неравномерни. Инструментите за консолидация ще включват предложение за всички възможни дейности, свързани с мобилност и обучение на персонала, промоция и маркетинг, иновации и изследвания, междусекторна кооперация.

Следователно е необходим задълбочен анализ на макро и микро ниво на ресурсите, които ще направят Клъстера иновативен и динамичен. Важно е да се идентифицират членовете, които ще окажат подкрепа – предоставяне на основните членове с необходимите ресурси за техните крайни резултати (МСП или стартапи, специализирани в изложбени материали и дизайн, печат и редактиране, инструменти за обновяване, експертиза, реклами и събития, екскурзоводи, артефакти и занаяти, музикални и театрални представления, иновации и технологии и др.), партньорите по инфраструктурна поддръжка (публични и частни заинтересовани страни), които ще улесняват администрацията и изпълнението на работата на основните и оказващи подкрепа членове (общини, представителни органи, неправителствени организации, училища, университети) и партньорите по инфраструктурна поддръжка (частни и публични заинтересовани страни), които осигуряват задължителните инфраструктурни съоръжения, като инсталиране и поддръжка на пътища и пристанища, създаване на велосипедни алеи, интернет и мобилна връзка, пречистване на водата.

Беше приложен и следван подход от горе надолу за изграждане на клъстера, а именно на базата на анализа за идентифициране на участниците (музеи, туристически и посетителски центрове), които привличат приходи в местната икономика, тяхното приоритизиране да бъдат основни членове на клъстера и за успешното им привличане на повече посетители.

Тази стратегия ще представи създаването на Музеен клъстер по Дунавския лимес в различните му етапи:

- Създаване на клъстера: споразумения за меморандум за разбирателство между партньорите за създаване на правна форма, структура и система за управление на клъстера по време на проекта. Цялото виртуално съдържание и инструменти (приложението LDL и QR кодовете) също ще бъдат достъпни за използване и надграждане от членове и партньори по време на проекта.
- Харта/Устав на Музейния клъстер: Покана за членство за присъединяване към клъстера. Първа целева група ще бъдат осемте музея, свързани с пилотните обекти
- Институционализация на Музейния клъстер: Подготовка за институционализацията на клъстера като дългосрочна цел, чрез която резултатите ще бъдат вложени в социалното и икономическото развитие на дунавския регион и извън него.

Ръководство за комуникационните стандарти

Бяха разработени насоки за комуникационните стандарти в рамките на Резултат D.T2.1.2, който очертава основните комуникационни етапи за музейния клъстер по Дунавския лимес и ще насърчи изграждането на общ римски бранд за дунавските страни. По време на първата международна конференция, проведена през септември 2021 г., презентация за позиционирането на бранда на Музейния клъстер беше изнесена от доц. д-р Стефан Серезлиев, външен експерт към Национален туристически клъстер „Българският пътеводител“. Първо ще бъде създаден бранд на клъстера, който ще се основава на материални и нематериални елементи; примери за материални елементи на марката могат да бъдат структурата на марката (може да бъде чрез различни модули под различни концепции, т.е. бизнес, туризъм, материално културно наследство, име на бранда, лого и символ,

визуална идентичност). Нематериалните елементи на бранда (стойности) са лоялност към бранда, бранд идентичност, имидж на бранда. За възприемане, интегриране и споделяне на бранда между всички членове на Музейния клъстер по Дунавския лимес, комуникационната стратегия първо ще определи начините за позициониране на бранда и тяхното практическо приложение, при изграждането и комуникирането на музейен културен бранд. Тя също така ще очертае механизми и стандарт за оптимизиране на успешна корпорация в рамките на клъстера, за съвместно представяне и популяризиране на Римския дунавски лимес.

Свързване на Дунавските страни чрез споделена обща история

За регулиране на споделянето и приемането на кораба между страните партньори и ролята му на катализатор за развитието на туризма в районите на пилотните обекти, се изготвя Меморандум за разбирателство по Резултат D.T2.2.1. Според анализа на пилотните обекти е възможно корабът да акостира в близост до отделните пилотни обекти, с изключение на България, Унгария, Румъния и Хърватия, където може да акостира на разстояние от него и базиран при някои определени условия. Направено е проучване от всички ПП, за да се идентифицират необходимите условия за регистрация на кораба във всяка страна партньор и разрешените възможни спирки по река Дунав. До момента са уточнени около 80 места като спирки на круиза по бреговете на Дунав в страните партньори и като места за събития, свързани с пристигане и заминаване на кораба.

Събития с възстановки и образователни видеоклипове

За подготовката на Дейност A.T2.5, за насърчаване на общото разбиране за наследството в дунавските страни чрез събития от възстановки и образователни видеоклипове, са разработени технически задания и проверка за осигуряване на качеството, с цел подпомагане на партньорите при планирането и координирането на всички свързани инициативи и образователни видеа по последователен и ефективен начин.

Съобщение за свързващия круиз

Планирането за нашия „Свързващ круиз 2022“, 2500 км. дълго пътуване с реплика на римски кораб, „Danuvina Alacris“, е в разгара си и е постигнало такъв напредък, че бихме могли да го обявим официално на 17 ноември 2021 г. Това е свързано и с набирането на гребци-доброволци, които ще се редуват в 10 секции, обхващащи приблизителен период от 1-2 седмици. За много кратко време получихме заявки от почти 200 потенциални участници и предизвикахме интереса на мнозина за нашето многомесечно пътуване. Круизът ще започне на 15 юли 2022 г., в Инголщат (Бавария/Германия) и ще завърши в Румъния, в началото на ноември. По маршрута ще има големи събития на избраните пилотни обекти, а екипът ще направи около 80 спирки по пътя си, преди да стигне до крайната дестинация, точно преди река Дунав да се влее в Черно море. Пожелаваме на всички участници незабравимо пътуване!

**2500 KM WITH A ROMAN SHIP
ALONG THE DANUBE
CONNECTING CRUISE 2022**

Registrations now open!

JOIN THE ROMAN NAVY HERE:

WWW.DONAU-UNI.AC.AT/DBU/CRUISE2022

@livingdanubelimes

Interreg
Danube Transnational Programme
Living Danube Limes

НАПРЕДЪК ПО РАБОТЕН ПАКЕТ Т3

През август 2021 г. Факултетът по архитектура и дизайн на Словашкия технологичен университет в Братислава стана водещ партньор на работен пакет III. Озаглавен: „Транснационална концепция за опазване на обекти на културното наследство по река Дунав, включително решения за зелен туризъм“ е последната част от целия проект LDL и се занимава с идентифицирането на взаимосвързани инфраструктурни решения по, както и през река Дунав. Работен пакет III е разделен на пет основни части.

В третия период на проекта нашият екип се фокусира върху първата задача: „Укрепване на дунавския регион с решения за устойчив и екологичен туризъм“, която от своя страна се фокусира върху две основни цели. Първата е за подобряване на туризма в обекти по поречието на Дунав, тясно свързана с клъстерите от музейни и посетителски обекти, задвижени в Работен пакет Т2 и съсредоточена върху места и обекти, които все още не са много добре развити туристически. Фокусът ще бъде върху концепциите за устойчив туризъм, с основната цел да се осигури по-дълъг престой на туристите в региона. Считаме за най-важни задачи: създаване на връзка между отделните туристически обекти отвъд река Дунав, велосипедни маршрути, планирани културни маршрути и съвместни координирани действия, последващи дейности във времето, за да се създаде „устойчива туристическа верига“ от римски дунавски лимес. Обектите, насочени към развитие на по-малко известни и посещавани от туристи райони, разпознаването им и интегрирането им в общата „верига“ на програмата. За да се определи концепцията, е необходимо да се анализират отделните пилотни размери на техните:

- *Исторически анализ* – може да вдъхнови и доведе до планирана урбанизация, или до функционално използване и изследователски задачи;
- *Анализ на територията и текущото ѝ състояние*, който включва, напр. транспортни възможности, велосипедни маршрути, туристически пътеки, природни ценности - опазване на природата, възможно земеползване - конфронтация със законодателството, законодателни промени на територията, законодателна форма за защита на паметниците и др.;
- *Анализ на текущите дейности и условия на територията* - видове туризъм, състав на участниците (възраст, тема и др.), спорт, отдих - видове, условия, връзка с пилотния обект, наука и изследвания - археология, природонаучни изследвания, услуги - гастрономия, настаняване, транспорт - статични и динамични.

Решихме да приложим основното събиране на информация с помощта на въпросник, който изпращаме до всички партньори, отговорни за отделните пилотни обекти и очакваме тяхната обратна връзка.

Втората задача е разработването на решения за зелен туризъм, които подкрепят концепцията за устойчив туризъм и стимулират туризма в неразвитите райони. Тази задача трябва да се изпълнява деликатно, за да не бъде увредено природното наследство от прекомерния туризъм. В предложението се фокусираме върху видовете транспорт, използването на алтернативни енергийни източници, както и използването на традиционни строителни материали и нисковъглеродни технологии. Например:

- *Транспорт* с нисък въглероден отпечатък – велосипеди, скутери, използване на електрически превозни средства и лодки, презареждане на електричество на паркинги или вело станции.
- *Нови сградни конструкции* - По отношение на използването на природни енергийни източници е рационално да се концентрира предлаганото развитие; необходимо е да се определи дали се касае за сезонно или целогодишно ползване на съоръженията; капацитетът на съоръженията трябва да бъде задълбочено анализиран от гледна точка на възможни отрицателни въздействия върху околната среда; това се отнася по-специално за броя на посетителите, които остават в района за по-дълъг период от време, както и за кратък престой; нивото на туризъм и използване е от решаващо значение за екологичната тежест; формата на ново строителство трябва да уважава ценностите и стойността на римските паметници, а не да се конкурира с тях.

За да получим повече данни от съществуващите пилотни обекти и техните бъдещи възможности и планове, във връзка със зелените решения, намислихме да приложим основното събиране на информация чрез въпросник, който изпращаме до всички партньори, отговорни за отделните пилотни обекти и очакваме тяхната обратна връзка.

През следващия период, в началото на 2022 г., нашият Факултет по архитектура и дизайн на Словакия технологичен университет в Братислава ще се съсредоточи върху други задачи от Работен пакет III. Това включва особено ролята на физическата реконструкция и мерките за по-голяма видимост, които се занимават с различните възможности за представяне на римското наследство на отделни пилотни обекти. Това са предимно методи за презентирание, които са неинвазивни и обратими. Не изключваме физическите форми на реконструкция (консервация, копия, индикативни реконструкции), но се фокусираме основно върху възможностите за евтини презентации и видимост на културно-исторически ценности на отделни археологически обекти. В тази задача планираме да продължим изследванията на партньора по проекта LDL - Университета по архитектура и урбанизъм „Йон Минку“.

Специална част от Работен пакет III се състои от задачата: „Разработване и хармонизиране на решения за дигитална инфраструктура“, която се изпълнява от нашия университет. Това е важна част от проект LDL (особено по отношение на представянето и изпълнението на проекта). Тя включва създаване на мобилно приложение и уебсайт, който ще поддържа разпространението на приложението. Задачата на приложението е да интегрира цялата информация, получена в проекта и да я разпространява сред потребителите на апликацията. Създаването му изисква събиране на данни, анализ и избор на компоненти, както и технически решения. Можете да получите повече информация в отделна част от нашия принос.

Работен пакет III е финалната част от проекта LDL и през последната му година ни очакват няколко социални събития, особено финалната работна среща и дългоочакваният круиз на копието на римска гребна лодка по река Дунав, от Германия до делтата на Черно море. Сериозната ситуация в Европа и по света, причинена от пандемията COVID-19, означава, че LDL не може да бъде изпълнен изцяло, както е планирано. Въпреки това вярваме, че следващата 2022 г. ще бъде по-оптимистична и партньорите по проекта ще се срещнат в съвместни събития и ще изпълнят една от основните цели на инициативата, а именно интеграцията на европейските народи по поречието на Дунав.

Снимка вляво: Лapidариум – инсталация – Словакия – Комарно (снимка от Дунавския регионален музей в Комарно)

Снимка по средата: Представяне на Келемантия – Комарно, Словакия (снимка от Археологически институт, Словашка академия на науките)

Снимка вдясно: Римски игри „герулата“, Словакия (снимка от Градския музей в Братислава)

НАПРЕДЪК ПО РАБОТЕН ПАКЕТ И1

Напредък на обекта за корабостроене

Поради локдаун, работата не можеше да бъде възобновена до 24 април 2021 г. С около 20 доброволци 20-метровият кил беше транспортиран нагоре от склада за дървесина. На мястото на корабостроителницата той беше заключен върху предпазители, които бяха здраво закотвени в земята. След това килът беше нарязан по размер, подменени повредените участъци и се работи по дренажен канал. Последното е важна характеристика, която позволява на натрупващата се в трюма вода да бъде равномерно разпределена.

Следващата цел беше да се фиксира строителното пространство, така че след това дъските да се приведат в окончателната форма с натиск. За целта матриците, които вече бяха построени през декември 2020 г., по линейни и рамкови планове, бяха фиксирани към кила в предварително начертаните точки. Те също трябва да бъдат здраво закотвени в края. За целта първо бяха стабилизирани странично, с летви върху бетонния под и след това закрепени към т. нар. „магаре“ върху специално изграденото скеле (хлисинг) в горната част. Тогава страничните летви вече не бяха необходими. Следващата стъпка беше да се прикрепят горната дъска към левия и десен борд. За да се направи това, към матриците бяха закрепени ленти за горната и долната граница на първата летва, където по-късно ще бъде монтирана дъската. Между тях се фиксира шаблон със заострени пръчки, така че върховете на им да стигат до горната и долната част на лентите. Този шаблон беше поставен върху дъска от 20 м. и точките бяха изтеглени от върховете на шаблоните върху дъските.

Тези точки бяха свързани по хармоничен начин, с помощта на свързваща летва и после дъската беше изрязана. След това тази първа дъска беше фиксирана между лентите отдясно и след това втората към левия борд. Те бяха покрити с ленено масло, за да се предотврати напукване. От всяка страна трябва да се монтират общо девет дъски, включително обратната наклонена черта.

Последва деликатна част: бяха произведени около 35 подови плочи. Подовата плоча, която се поставя там, където по-късно ще бъде закрепена мачтата, трябва да е по-дебела, защото трябва да я стабилизира. Тя е издълбана от масивно парче дъб, което беше завършено в края на октомври. Подовите плочи се поставят върху корпуса с гъвкава верига. За целта три ленти отстрили, докдето по-късно ще достигне подовата плоча, бяха напаснати към обтекаемите ръбове на матрицата. Най-малко три точки трябва да могат да се прехвърлят през лентите към веригата. Това означава, че е трябвало да бъдат закрепени три ленти над 18 м. Трите позиции на лентите бяха отбелязани на веригата от левия край. След това тези три точки се прехвърлят от веригата към шаблона (топола, 3 мм.). Точките бяха свързани с малка летва по опростен начин. Тази линия беше огледално отразена на левия борд на тополата, а самата топола беше изрязана като шаблон и прехвърлена върху парчето дъб, което е подходящо за подовата плоча. След това дъбът беше изрязан, рендосан и загладен. Тази работа трябва да се извърши за всяка от приблизително 35 подови плочи, а всяка от тях има индивидуална форма.

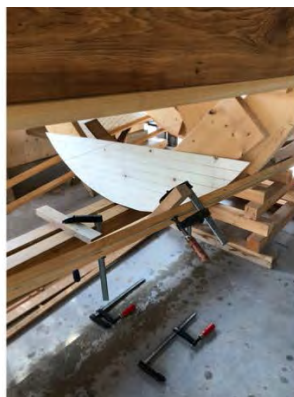
От есента се изработват футокси (извитите дървени части, образуващи долната част на рамката на кораба), които се простират от билото до ширстрейка. Това е процес, който трябва да се повтори приблизително 70 пъти, тъй като за всяка подова плоча трябва да се направят по два футокса.

От съображения за безопасност, диаметрите и дължините винаги са малко по-различни от историческия модел, така че да се избегнат инциденти и лодката да издържи да бъде повдигната от кран и транспортирана по суша, нещо, което римският модел не е трябвало да устои.

Футоките са изработени по подобна схема като подовите плочи: гъвкава верига, простираща се от кила до планшира (до горния ръб на първата дъска), е достатъчно стабилизирана, така че е трудно да се движи. Върху него е отбелязана точка в кила, както и в горния ръб на първата дъска. Веригата е огъната наляво по протежение на лентите, така че да лежи срещу лентите. Тези места са маркирани върху лентата (с тиксо или с молив). Позицията на веригата винаги е по-дългата крива за рамка от приблизително 8 см. диаметър. При рендосване се стеснява от средата към задната част или от средата към носа. Най-малко три марки - те са равни на позициите на лентите - върху веригата се пренасят върху шаблона (топола, 3 мм.). Точките, отбелязани на шаблона, се изравняват с малка летва и се свързват с линия с молив. След това тополатата се изрязва като шаблон и изрязаната повърхност се рендосва гладко. Шаблонът също трябва да се съхранява добре след употреба, защото може да се използва за десен борд. За футоките се избират подходящи парчета дъб. След това се поставя шаблонът, скицират се очертанията върху дъба и той се изрязва. Новият футок е рендосан и регулиран. Това трябва да се повтори около 70 пъти, защото всяка рамка има индивидуална форма. В същото време бяха рендосани още гребла.

През ноември започнахме да обковаваме лодката допълнително. Оказа се, че някои дъски, въпреки че са относително тънки (с 2,5 см.), трябва да бъдат опънати няколко сантиметра на носа и кърмата, за да могат да се закачат към лодката. За да се направи това, дъбовата дървесина трябваше да бъде обработена с пара, процес, който отнема около час и половина на дъска и който римляните вече са използвали. След запарването, вече ковката дървесина трябва да бъде прикрепена в рамките на няколко минути.

Следващите стъпки са закрепване на останалите дъски и направата на лонжерони. Тази работа ще продължи до края на годината, преди да започне вътрешното строителство.

Снимка вляво: Поставяне на кила в края на април, 2021 г. (снимка от Матиас Оргелдингер)

Снимка по средата: Този шаблон на топола по-късно ще отстъпи място на дъбова плоча (снимка от Борис Драйер)

Снимка вдясно: Бъдещата „Danuvina Alacris“ през ноември 2021 г. (снимка от Константин Глезер)

Уъркшоп „Римско занаятчийско майсторство и римско корабостроене“, 22 и 23 юли 2021 г., в Германия

В уъркшопа за римско занаятчийско майсторство и римско корабостроене и двата раздела процедираха поотделно, според основните категории занаяти, но винаги поддържаха връзка помежду си и по-специално по линия на корабостроенето.

В семинара взеха участие почти 40 души. Участниците, които изложиха още в началото мотивите си за участие, оцениха уъркшопа, след самото си участие, с оценка на удовлетвореност от 92%.

Последователността и графикът, в който участниците могат да посещават различните занаятчийски дейности, бяха избрани по начин, върху който те да надграждат един върху друг. По този начин всеки можеше да участва във всяко представяне, но можеше и да избере да остане с активно участие в дадения занаят. Всеки етап имаше въведение. След това всеки участник получаваше възможност сам да извършва занаятчийските дейности, като спазва хигиенните разпоредби. На всеки щанд имаше възможност за дезинфекция. Трябваше да се носят и маски.

И в двата дни имаше две работилници: една около ковачеството и една около лодкостроенето, в по-тесен смисъл. Освен това използвахме и римска пещ, за да изпечем „panis militaris“ и да ги предложим на участниците.

22 юли

a) В първия ден имаше въведение в ковачеството, а след това бяха изковани примерни инструменти, които са важни за строителството на лодки. Те включват: шнекове за гребла, чукове, желязо за уплътняване. По-късно са изковани метални пирони, които се използват за лодките. Следобед бяха изковани босове за щитове. За целта предварително се изгражда дървен калъп и след нагряване на ламарината, бавно се издълбава.

b) Римската пещ беше затоплена сутринта на първия ден. В същото време зърната от спелта се смилат в хаванче. След това дървата и дървените въглища бяха извадени от нагрятата пещ и „panis militaris“ беше изпечен на три порции. Първата порция отне няколко минути, втората - няколко минути, а третата - най-дълго. Хлябът беше сервиран със зехтин и беше ползван за закуска за добре дошли на всички през целия следобед.

c) Строителството на лодки беше представено успоредно с горните дейности. Видовете дъски бяха демонстрирани и изпробвани върху подготвени модели: клинкер и кравел. При конструкцията, тип кравел, беше разяснен т. нар. френски строителен метод. Всичко можеше да се копира и приложи.

Основите, по отношение на използваната терминология, бяха изяснени предварително, за ориентация: кила, долния диапазон, рамката. След това бяха обяснени основните строителни методи: скосяване, снаждане, рендосване на гребла, лонжерони, дъски и оборудване за рендосване. Бяха обсъдени и видовете закопчалки в древни времена.

С тези инструменти бяха дискутирани методите за обработка на дъските на модела: методът на изграждане на кравел, с дъски върху фуга, регулиране на фугата чрез рендосване на ъгъл и уплътняване с кълчища (коноп), беше обяснен и симулиран. Освен това беше разяснен специфичният метод на изграждането на кравелната дъска на „Danuvina Alacris“: френската дъска:

При този метод се прикрепя само всяка втора дъска, тъй като дървеният материал е все още мокър. Това позволява както захванатите дъски, така и тези, които все още не са монтирани, да съхнат по-дълго и след това да бъдат монтирани на по-късен етап с точно прилягане. За да бъде акуратен този монтаж, трябва да се направи макет на дъска, малка ивица с парчета дърво напречно, която да влиза в процепа, в горната и долната част на другите монтирани дъски. След това този модел се изважда и закрепва с телбод към дъската, която все още предстои да се монтира, върховете на дървените парчета се маркират, след което се свързват с помощта на шаблонна линия с молив, така че след това може да се изреже дъската, за да си паснат точно.

Клинкерната конструкция работи чрез припокриване на дъските, започвайки от кила. В кила се прави прорез за първата дъска. Първата дъска се вкарва и заковава. Следващата дъска припокрива първата в областта на зоната и структурата, използвани за улесняване на пускането или извличането на плавателни съдове (няколко сантиметра). За да не стърчи твърде много от рамката в тази зона, двете дъски се рендосват така, че припокриването да е плътно от едната страна и да не създава толкова много триене от другата страна, когато лодката плува във водата. Така зоната е безопасна и с нитове.

23 юли

a) На втория ден беше представена изработката на щитовете, както и индивидуалната фаза, напасването на формата, закрепването на първия слой със старинни скоби, залепването на втория слой тополови ленти с антично смесено лепило (блатна вар 1 част, постна извара/казеин 5 части). Фиксирането се извършва с малки вагончета. След изсъхване третият слой може да се нанесе с лепило и гвоздеи. Следва покриване с лен или кожа (лепило) и нанасяне на омекотени ленти от волска кожа. Те се изсушават с антични скоби и след това се пробиват предварително по ръба и се шият с морска прежда. Все още не са грундираны или боядисани.

b) Следобед беше изковано всичко останало, което не можа да бъде завършено предния ден. Преди всичко бяха подпечатани щитовите босове.

c) В строителството на лодки бяха продължени дейностите, които все още не бяха приключени (клинкер, строителство на кравел). Както и предишния ден, беше демонстриран и методът на запарване с водна пара. Един инч широка дървесина трябва да ври около два часа в парната камера, където парата се вкарва от котел, който се

нагрява. След около три часа дъската беше достатъчно мека и можеше да бъде огъната и след това оставена да изсъхне. После дъбът беше разцепен с големи клинове. Скосите се правеха с тесла. Бяха представени различни форми на оси, плоскост и гаечен ключ. Имаше и демонстрация на рендосване, която беше също толкова атрактивна, колкото и останалите предложения.

Снимка ляво горе: Тук ковачът Томас Хюрнер обяснява изкуството на коване с римско есе (ковачница) (снимка от Матиас Оргелдингер).

Снимка горе по средата: Инструментите, използвани за построяването на лодката, са предварително изковани по римски начин (снимка от Матиас Оргелдингер)

Снимка горе вдясно: Изрязването на щит, на заден план бъдещата „Danuvina Alacris“ (снимка от Джулия Яничели)

Снимка долу вляво: Бос на щит, направен по традиционен римски начин (снимка от Матиас Оргелдингер)

Снимка долу по средата: За да се гарантира, че дървото има правилната форма по-късно, то трябва да бъде обилно рендосано предварително. Това е главен процес в римското корабостроене (снимка от Джулия Яничели)

Снимка долу вдясно: За събирането на кадри е използван и дрон. Вляво (не на снимката) ковачницата, вдясно на заден план е зоната за изграждане на лодки (снимка от Джулия Яничели)

ДОКЛАД ЗА АКТИВНОСТИТЕ ПО LIVING DANUBE LIMES

1-во събитие с местна фокус група в Комагена/Тулн (Австрия)

При строги предпазни мерки, по отношение на ситуацията с пандемията от COVID-19, първото местно събитие с фокус група се проведе в австрийския пилотен обект Комагена/Тулн на 23 юли 2021 г. Активност на място, на която заинтересовани страни от различни области и нива, от местни асоциации на музеите до Федералната служба по паметниците, от изследователи до политици, бяха поканени. В началото имаше въведение в община Тулн и нейното римско наследство, проведено от представител на Общинския съвет, последвано от презентация на самия проект „Living Danube Limes“, предоставяща общ преглед на стимулите по проекта и възможностите, които предлага за развитие на града.

След тези встъпителни беседи оперативният ръководител на Музейното управление на Долна Австрия даде кратко описание на текущата работа на музеите в Долна Австрия, участващи в асоциацията „Музеи край Дунавския лимес в Австрия“. Тя изтъкна тяхната свързваща роля и примерната им работа в съвместните връзки с обществеността и популяризирането на римския дунавски лимес в Австрия.

Изложението на музейния експерт беше последвано от онлайн лекция на д-р Габриеле Шмидхубер, която ръководи реконструкцията на римските кораби, възстановени в Археологическия парк в Ксантен, Германия. В своята онлайн презентация тя даде допълнителни подробности за различните находки на римски кораби, свързани с техните реконструирани кораби, и описа предизвикателствата в рамките на процеса на възстановяване, преминавайки от запечатването на корпуса на кораба до официалните бюрократични препятствия, които трябва да поемат, като например TÜV-сертифициране и лицензиране на такива плавателни съдове за изпитването им в открити води.

Последната лекция за събитието беше проведена от представител на ИКОМОС - Австрия и беше с по-теоретична тематика. Тя отрази материалното и нематериалното наследство по протежението на римския дунавски лимес, неговите дефиниции и класификации, както и определянето на граници или зони в обхвата на такива обширни области на наследството. Създаването на зони, които представляват голям интерес или са свързани с неизвестни археологически находки, както и буферни зони в периферията на определен културен ландшафт, беше подчертано като особено предизвикателство.

След кратка обедна почивка, по време на която участниците имаха възможност за открит/свободен разговор и обмен на информация, докато пият освежаващи напитки, леки закуски и кафе, групата започна своята пешеходна обиколка през римската част на Тулн, ръководена от двамата археологически експерти, които бяха куратори на новата изложба в Римския музей на Тулн. Обиколката преведе присъстващите през района на римската крепост, покрай все още видимите структурни останки, като т. нар. „Залцтурм“ (Кулата Залц), запазена чак до покрива.

В рамките на това локално събитие с фокус група можеха да се установят ползотворни връзки и бяха разработени първи идеи за бъдещо сътрудничество в рамките на проекта и извън него. Участниците предоставиха ценен принос на екипа на Living Danube Limes и се надяваме да се присъединят към партньорството за бъдещи събития.

Снимки от Анна Виндишбауер и Томас Хорак-Турвахтер

Събитие с посещение на пилотен обект Комагена/Тулн (Австрия)

На 24 юли 2021 г. се проведе австрийското посещение на пилотния обект в Тулн (Комагена).

В този горещ летен ден бяха предложени няколко активности. На първо място, обиколки с екскурзовод из останките на римския Тулн, като късноантичната кула, тип ветрило и подкова, и „porta principalis dextra“ (дясната порта на крепостта). Други обиколки с екскурзовод бяха в Римския музей на Тулн, където посетителите можеха да научат повече за римския Тулн, военните и археологически находки в района. Поради ограниченията от COVID-19 участие в обиколките с екскурзовод в музея беше разрешено само на малки групи, но представената програма ще се предлага редовно в самия музей. Освен това ансамбълът „ARS SERENA“ представи звучни изпълнения от света на римската музика и инструменти в павилиона, точно пред музея.

На централния площад беше монтирано информационно бюро Living Danube Limes, както и детска станция, която беше организирана от Катедрата по античност (Университет Париж-Лодрон в Залцбург), с възможност за игра на римски игри, писане върху папирус и рисуване на римски фигури. Имаше и възможност за предварителна регистрация за свързващия римски кораб през 2022 г., който ще започне плаването си от Германия и ще завърши в Черно море.

Като цяло широка публика от местни жители, туристи, семейства с деца, индивидуално заинтересовани хора, както и доставчици на инфраструктурни и (обществени) услуги посетиха пилотния обект в Тулн (Комагена).

Снимки от Дунавския университет Кремс

Living Danube Limes в църквата „Клариски“

Като част от 5-то годишно събитие „Слънцестоене на Дунав“ („Slnovrat na Dunaji“), организирано от Фондация „Централен Дунав“, Общински институт за опазване на паметниците в Братислава (ОИОПБ) проведе представяне на проекта „Living Danube Limes“ в помещенията на църквата Клариски на 1 юли 2021 г. Чрез няколко лекции публиката имаше възможност да научи повече за реконструкцията на римския кораб, римския обект Герулата, близо до днешния Русовце, и свързания с него проект за номинация на ЮНЕСКО. Събитието беше организирано и модерирано от археолога Маргарета Мусилова от ОИОПБ.

Първата презентация беше изнесена от водещия партньор (ВП) Анна-Мария Кайзер от Дунавския университет Кремс за проекта LDL и неговите дейности. Втората видео презентация беше проведена от Борис Драйер от Университет Фридрих Александър в Ерланген-Нюрнберг за изграждането на римската речна лодка по река Дунав, тип "лусория", последвана от виртуално посещение на Археологически парк Карнунтум, придружен от неговия директор Маркус Вахтер. Павол Паулини, Мартин Варга и Роман Хайтманек,, партньори по проекта и колеги от Факултета по архитектура и дизайн на Словакия технологичен университет в Братислава, изнесоха лекции за дигиталните приложения и техните възможности при представянето на римското културно наследство на река Дунав. Ярослав Шмидтова от асоциирания партньор, Градски музей на Братислава, и Ян Райтар от асоциирания партньор, Археологическия институт на Словакката академия на науките в Нитра, информираха за номинираните от ЮНЕСКО обекти за световно наследство - Герулата и Ижа. Събитието завърши с два късометражни филма, продуцирани от ОИОПБ през последните години. Първият беше за културните туристически дейности между Герулата и Карнунтум, наречен „Ден на лимеса“, а вторият „Граница на Римската империя в Словакия“, който разказва за римските паметници между Девин и Комарно по поречието на река Дунав.

Основен организатор на събитието беше ОИОПБ, в сътрудничество с Културно-информационния център на Братислава. Лекторите бяха от Градския музей на Братислава, Словакия технологичен университет в Братислава и Археологическия институт на Словакката академия на науките в Нитра.

„Слънцестоенето на Дунав“ е публично представяне на събития и общности на реката. Целта му е да привлече повече внимание и хора към реката, преди идването на летния сезон в месеца на лятното слънцестоене. Това е месец на отворените крайбрежни улици, врати и различни дейности за широката публика и в същото време, демонстрация на разнообразния живот, различни общности и организации, свързани с реката.

Снимка от ОИОПБ

Запис на презентацията е достъпен в YouTube канала на ОИОПБ, сред други интересни видеоклипове:

<https://www.youtube.com/watch?v=5DI9HNzuA1I>

<https://www.youtube.com/channel/UC6lqXD3z1s6ys0I5bFGvFyg/videos>

Щитовете на „Danuvina Alacris“ в Сазхаломбата (Унгария)

На 2 октомври 2021 г. Музеят и археологически парк „Матрица“ на Сазхаломбата отбелязаха 25-ата годишнина на парка по време на Есенния фестивал на музеите.

Територията от 3,5 хектара в момента функционира като археологически парк, който е част от музея „Матрица“. На територията на този праисторически музей на открито е изкопана, реконструирана и отворена за посетителите 2700-годишна могила. Това беше първото интерактивно изложение на обект, представящо праисторически паметници в Унгария, създаден с двойна цел. Първо, да предложи на посетителите лично преживяване от праисторическия живот, представящо семейни дни, занаятчийски дейности и работилници. Второ, паркът е едновременно място за археологически експерименти, където освен автентичните реконструкции на праисторически сгради, се провеждат експерименти с праисторически техники и копия на праисторически инструменти.

В парка Будапещенския университет по технологии и икономика, Катедра по история на архитектурата и опазването на паметниците и Унгарското дружество за градско планиране имаха възможност да представят основните елементи на проекта „Living Danube Limes“. Ние се фокусирахме върху образователните и изследователски дейности в Сазхаломбата като пилотен обект и като важен елемент от проекта: реконструираният римски кораб от 4-ти век. Проектът включва реконструкция на дунавски кораб от 4-ти век, от типа „лусория“, който е предвиден да плава по Дунав, от Германия до Румъния, през лятото на 2022 г., с няколко спирки в Унгария.

Снимки от Герго Мате Ковач и Зоран Вукошавлиев

Посещение на пилотен обект Копачево (Хърватия)

На 11 ноември 2021 г. екипът на Археологическия институт се срещна с всички поканени гости на паркинга на природен парк Копачки рит. Цялата среща се проведе на открито поради ограниченията, свързани с пандемията COVID-19. След приветствието от нашите домакини от природния парк, ръководителят на екипа по проекта, д-р Ивана Ожанич, започна краткото представяне на инициативата. Въведението и стегнатата презентация бяха отразени от местните радио и телевизионна станция, а репортерите продължиха посещението на обекта по план, заедно с останалите гости на събитието. След представянето на проекта беше даден общ преглед на римската история на региона и групата продължи разходката си през село Копачево. Местата, където са открити римски находки, бяха посочени от ръководителя на проекта и дискусиите за възможни информационни табели и общи мерки за по-добра видимост започнаха, което доведе до кратка пауза по време на обиколката и сесия с въпроси и отговори. След края на маршрута беше направена демонстрация на геофизично проучване от „LBI Arch Pro“ на едно от възможните места на римския некропол. Показното беше придружено от представяне на използвания метод и възможните резултати, които той може да даде. След демонстрацията се проведе още една сесия с въпроси и отговори, след което посещението на пилотния обект приключи.

Снимка от Археологическия институт, Хърватия

Събитие с местна фокус група в Природен парк Копачки рит (Хърватия)

На 26 май 2021 г. се проведе среща с местна фокус група. Мястото на събитието беше на територията на Природен парк Копачки рит, точно до нашата пилотна площадка. Лекцията се проведе на открито, в съответствие с мерките за COVID-19, издадени от хърватското Министерство на здравеопазването. Презентацията изнесе Археологическия институт; Проект „Living Danube Limes“, представена от д-р Ивана Ожанич Рогulich. Презентацията се състоеше от общ преглед на проекта, възможно сътрудничество с присъстващите заинтересовани страни, графика и резултатите от проекта и тяхното изпълнение на пилотния обект. На срещата присъстваха членове на окръг Осиек – Бараня и община Биле, заедно с представители на туристически бордове, местни и регионални, както и няколко членове на съвета на директорите от нашата домакинска институция, природен парк Копачки рит. На срещата присъстваха и експерт по археология от Хърватската академия на изкуствата и науките и представител на хърватското Министерство на културата. След лекцията беше проведена кратка сесия с въпроси и отговори. Логистиката и бъдещите планове на проекта бяха обсъдени най-вече с вероятните места за предстоящия ни круиз с римска лодка. Бяха дадени отлични отзиви както от регионалните, така и от местните туристически бордове, с обещание за помощ и сътрудничество в предстоящите дейности по проекта. Беше заключено, че поради няколко фактора, римското наследство в хърватската част на Дунав почти не се споменава и по-скоро изобщо не се експлоатира през призмата на туризма. След кратка почивка посетихме близките локации на пилотния обект Копачево. Няколко предложения за възможни информационни табели, на които да се споменават римския дунавски лимес и римското наследство в Копачево, заедно с нашия проект, бяха предложени от любезните домакини от Природен парк Копачки рит. В крайна сметка всички се съгласиха, че популяризирането на римското наследство на река Дунав е правилният начин да се създаде нова марка за този регион на Хърватия, който бавно, но сигурно се утвърждава като ново туристическо място както за местни, така и за международни пътешественици.

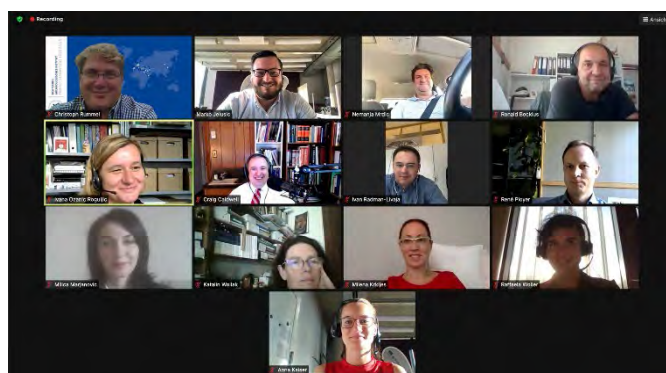

Снимки от Археологическия институт, Хърватия

Конференция в Нови Сад

На 7-8 септември 2021 г. Факултетът по технически науки, Университет на Нови Сад, Дунавския университет Кремс, съвместно с Будапещенски университет по технологии и икономика, организираха конференция в рамките на проекта Living Danube Limes. Въпреки всички очаквания и надежди, това събитие, което трябваше да бъде едно от първите възможни големи персонални срещи на нашите партньори по проекта и поканените лектори, то трябваше да се проведе изцяло в дигитален формат. Въпреки тези нещастни обстоятелства, конференцията беше пълен успех с 20 лектори и над 100 участници, а онлайн форматът не успя да омаловажи споделените отлични приноси по проекта. Като се започне от представянето на Дунавската транснационална програма от Стивън Халиган, до разяснения на отделни участъци по границите на бившата Римска империя, или въпроси за опазване на паметниците, бяха представени голям брой вълнуващи теми. Този връщане от различни гледни точки позволи синергия и вълнуващи дискусии след всяка презентация. Вече очакваме с нетърпение публикуването на приносите в рамките на конференционно издание/сборник и скорошна среща през следващата 2022 г., което може да ни позволи да се видим в присъствена форма.

Снимка от Дунавския университет Кремс

Посещения на пилотен обект Бонония/Видин (България)

По проект „Living Danube Limes“ (LDL) бяха проведени посещения на пилотния обект на 3 етапа от българските партньори. Предварителен етап през април 2021 г., а етапи 1 и 2 през октомври 2021 г., координаторът на пилотния обект - Национален туристически клъстер „Българският пътеводител“, Асоциацията на дунавските общини „Дунав“ и Центърът за интерпретиране на наследството. Заедно с асоциирания партньор Регионален исторически музей Видин (РИМВ) те обсъдиха настоящите и бъдещите възможности за по-нататъшно развитие на Бонония/Видин, Синаговци и Рациария/Арчар. По време на всички етапи бяха представени целите, начинанията и очакваните резултати на проект LDL, а също така споделени мнения и опит за това как богатото антично наследство на видинския край да бъде популяризирано и как да се вдъхновят институциите за управление на наследството да използват иновативни подходи и местните общности за активно участие в инициативи, свързани с наследството. Първият етап започна с предварително посещение на новооткритите находки в Бонония/Видин и разкопките в Синаговци. Координаторът на пилотния обект, Национален туристически клъстер „Българският пътеводител“, проведе интервю с водещия археолог на мястото доц. д-р Здравко Димитров, от Националния археологически институт с музей – БАН, който даде ясна представа за напредъка на текущата работа, като добави съществена информация за идентифицирането и по-нататъшното геоморфологично проучване. Вторият етап имаше за цел да запознае местните заинтересовани страни с приноса на проекта за определянето на изключителната универсална стойност на римския дунавски лимес. На община Видин и представители на местната администрация с туристическо портфолио и музеи бяха представени амбициите на проекта и неговите резултати

до момента. Бяха подчертани важни теми като - номинацията на обектите на дунавския лимес в България за вписване в Предварителния списък за световно наследство на ЮНЕСКО като групов обект, потенциалът на дейностите на пилотния обект за насърчаване на историко-културния туризъм, попълване на археологически форми за обектите със съответна историческа, археологическа и туристическа информация (те ще създават съдържание за мобилното приложение на всички обекти на римския дунавски лимес) и др.

Третият етап се състоеше от публично обявено събитие за посещение на Бонония/Видин, Рациария/Арчар и Синаговци, така че широката публика също да има възможност да се запознае лично с проекта. Всички заинтересовани страни бяха част от дискусиата за решаващата роля на Видин в дейностите по проекта. Директорът на РИМВ изрази желание да се присъедини към LDL клъстер от музеи. На местните МСП (от обслужващия сектор) им беше акцентирано върху туристическия потенциал на видинска област във връзка с дунавския лимес.

Всички местни заинтересовани страни бяха очаровани от проекта и особено от бъдещите събития, свързани със круиза, както и от LDL клъстера от музеи, приложението и реконструкциите с виртуална реалност на пилотния обект.

Снимки от ляво надясно (всички снимки са от Национален туристически клъстер „Българският пътеводител“)
Западната порта на Бонония/Видин, Рациария/Арчар – стари открития, Термите в Рациария/Арчар – нови разкопки, Синаговци

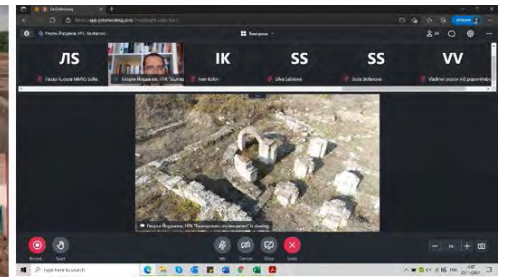
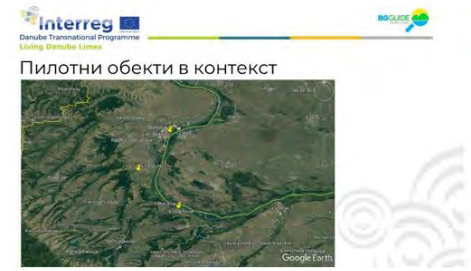
Събитие с местна фокус група в България

На 25 ноември 2021 г. Национален туристически клъстер „Българският пътеводител“ организира онлайн фокус група, посветена на римското наследство по река Дунав като част от общ европейски културен маршрут. Съорганизатори бяха другите двама български партньори - Асоциация на дунавските общини „Дунав“ и Център за интерпретиране на наследството. Двата асоциирани партньори – Регионален исторически музей Видин и Сдружение за антични реконструкции „Mos Maiorum Ulpiae Serdicae“ взеха активно участие в събитието и споделиха своя опит за новите находки на римското наследство в Бонония/Видин и значимостта на възстановките на живо и дейностите на реконструкторските групи.

В дневния ред на събитието бяха следните теми: общ преглед на проекта, сътрудничество с всички участници, представяне на новите открития в близкия регион Бонония/Видин-Рациария/Арчар – Синаговци, представяне на круизния кораб и времеви период, включително допълнителни спирки освен на пилотния обект, представяне на дейностите на групи за възстановки и музейния клъстер, дискусии за стъпки и мерки, които трябва да се предприемат за включване на България в списъка на световното наследство на ЮНЕСКО, взаимодействие и работа с различни видове местни общности, дебати за създаване на LDL клъстер от музеи и др.

Онлайн организацията на събитието позволи на партньорите да споделят проекта и универсалната стойност на дунавския лимес в по-широк обхват, на национално ниво и във всички общности по българската част на река Дунав. В дискусиите активно участие взеха представители на местните власти в дунавския регион, регионални музеи, национални изследователски институции, както и представители на екскурзоводи и туристически МСП. Всички те изразиха интерес да участват в по-нататъшни събития по проекта, а представените музеи заявиха готовност да се присъединят към LDL клъстер от музеи.

„Поздравления за страхотния проект, защото резултатите от него ще бъдат от полза за всички!“, подчерта един от участниците в събитието.

Снимки от Национален туристически клъстер „Българският пътеводител“

Онлайн събитие с местна фокус група в Румъния

Събитието с румънската местна фокус група (D.C.3.5.) се проведе на 6 октомври 2021 г., с начален час 10:00 ч. местно време, онлайн, чрез платформата Zoom.

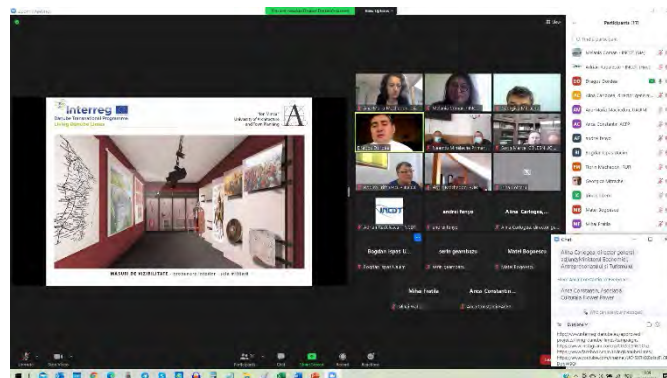
Национален институт за изследвания и развитие в туризма (НИИРТ), Университет по архитектура и урбанизъм "Йон Минку" (УАУЙМ) и Музей за национална история и археология Констанца (МНИАК) с гордост приветстваха 19 участници от различни организации - национални, регионални и местни публични власти, професионални асоциации, МСП и НПО.

Програмата на събитието беше структурирана по следния начин: след кратко представяне на проекта LDL от УАУЙМ, НИИРТ презентира историята на римските крепости на Дунава (дунавския лимес) и подробно описа два от най-впечатляващите по обхват римски обекта – Диногетия и Сачидава, който е и пилотният обект, избран да бъде част от проекта LDL. Следващата презентация, също от УАУЙМ, се фокусира върху различните мерки за по-добра видимост, които могат да бъдат планирани и предприети за популяризиране на Сачидава и околните територии, включително двете близки селища, като туристически и културни обекти, които заслужават да бъдат посетени. Последното представяне от НИИРТ, свързано с проекта, преди да започнат дебатите и обратната връзка, беше кратък преглед на комуникационните дейности и платформи, които са на разположение за проследяване на напредъка по проекта. МНИАК се включи, за да покаже пилотния обект преди и след геопространственото проучване и подробно описа важни неща за историческото му значение.

Дебатът, който включваше предложения и коментари от Професионалната асоциация на румънските архитекти, Министерството на икономиката, предприемачеството и туризма, Кметство Расова и партньорите по проекта, даде ценен принос по следните теми:

- Начини за гарантиране, че круизът по проекта с римския кораб „лусория“ ще се проведе ефективно
- Начини за осигуряване на безопасността и устойчивостта на акостирането на кораба чрез статични или мобилни средства (речно пристанище, кей или понтон)
- Достъпност на посетителски/туристически групи от мястото на пристигане до крепостта/Музея в Расова
- Възможността за местно развитие чрез устойчив туризъм, по-специално поддържане на природната среда, според Националната професионална асоциация на архитектите
- Разработването на различни технологични и традиционни методи за промоция (VR, AR и др.)
- Интегрирани проекти за местно развитие, насочени главно към инфраструктура - като пътища, речни пристанища и др
- Участието в Националния план за възстановяване и устойчивост, където Националният маршрут на римските лагери е определен като потенциален туристически маршрут и 5 от 20-те включени забележителности могат да бъдат директно финансирани.

Повече от два часа по-късно събитието беше закрито след приключване на дебата и сесията с въпроси и отговори, с нова покана от Кметство Расова да посетят и планират бъдещите събития по проекта на местно ниво, за да се възползват по-добре от многото възможности, които районът предлага за генериране на нови идеи за локално развитие.

Снимка от Национален институт за изследвания и развитие в туризма

ПОСЛЕДВАЩИ ДОКЛАДИ ЗА ВЪНШНИ СЪБИТИЯ

Карнунтум лайв стрийминг (излъчване на живо)

Особено при проект като нашия е очевидно, или по-скоро почти невъзможно, човек да си затвори очите за социалните мрежи. Специално във времена на пандемия, това е начин да се достигне до аудитория, която иначе би била недостижима поради безброй отменени събития или ограничен брой участници. Досегашната ни работа показва, че с редовни публикации може да се достигне до по-голяма публика и по този начин участието в нашия проект е възможно дори в такива трудни времена. На този фон беше планиран лайв стрийминг, който трябваше да даде на по-широка аудитория поглед върху Археологическия парк Карнунтум. След като това събитие трябваше да бъде отложено няколко пъти, поради ситуацията с пандемията, то можеше да се проведе в рамките на Късноантичния фестивал на 15 август 2021 г. Това беше и първото истинско мащабно събитие в Карнунтум след ограниченията от COVID-19, което демонстрира Археологическия парк пред голяма тълпа от посетители и изпълнители на възстановки от историята. Подобни мероприятия карат хората отдалеч да разберат за културни и вълнуващи събития, знанието за които не би достигнало до тях по друг начин. За последващите проекти може само да се предложи на всеки да не подценява този ресурс за разпространение на информация, за подобряване и популяризиране на съдържанието и инициативите на проекта.

1-та Международна конференция „Saving Values” по ИНТЕРРЕГ проект DANUrB+

Няколко партньори, вкл. Дунавски университет Кремс, Будапещенски университет по технологии и икономика и Национален туристически клъстер „Българският пътеводител” взеха участие в Международната конференция на нашия сестрински проект – „Градски бранд Дунав+: Изграждане на регионална и местна устойчивост чрез валоризация на културното наследство по река Дунав”, с акроним DANUrB+.

На 11 октомври 2021 г. в Естергом, Унгария, бе създадена Международната асоциация DANUrB (DIA), с което завърши Първата международна конференция DANUrB+, организирана от Будапещенския университет по технологии и икономика и Унгарския център за съвременна архитектура. Целта на DIA е да трансформира международния проект между 7 дунавски държави в устойчив и активен формат на сътрудничество, като координира културни инициативи по поречието на река Дунав и планира да създаде сертификационен знак Danube Urban Brand на дунавските селища. Международният проект ще стимулира трансфера на знания относно оперативните стратегии за поддържане на трансграничните корпорации в институционализирана рамка, фокусирана върху различните екологични и социални аспекти.

Учредяването стана по време на конференцията „Saving Values”, подпомагаща междусекторното и междупроектното сътрудничество на международно ниво по Дунав, в Център за събития Szent Adalbert в Естергом. Защо там? Мястото е символично - отбелязват се 20 години от свързване на двата града на отсрещни брегове на Дунав – унгарският Естергом и словашкият Щурово чрез моста Мария Валерия. Основни акценти на дунавския форум бяха темите за въвеждане на утвърдени практики на значими трансгранични асоциации и сътрудничества, споделяне на ноу-хау за стратегическото мислене по отношение на дунавските общности, изследване на потенциала за свързаност между различни мрежи и тяхното укрепване, с цел дългосрочното въздействие и систематизиране на етикета за качество.

Беше подчертано междусекторното и междупроектно сътрудничество на международно ниво. Един от тях беше и проект LDL, представен от проф. арх. д-р Кристиан Ханус (Дунавски университет Кремс) и д-р Герго Ковач

(Будапещенски университет по технологии и икономика), които споделиха важните аспекти и инструменти на инициативата.

„Работата за развитие на общностите и техния потенциал по поречието на Дунав, за определяне на стойността и наследството по протежение на реката, която трябва да се възроди, се нуждае от личен ангажимент“, заяви д-р Балинт Кадар, ръководител на основния проект от DANUrB+, послужил за база на новосъздадената асоциация.

Снимка вляво от Национален туристически клъстер „Българският пътеводител“, снимка по средата от НИИРТ, снимка вдясно от НИИРТ

Щитовете на „Danuviana Alacris“ в Дьомос

На 18 септември 2021 г. с участието на асоциирания стратегически партньор на проекта, Унгарското дружество за градско планиране и партньора по проекта БУТИ, Факултет по архитектура, Катедра по история на архитектурата и опазване на паметниците, посетителите на „Зелени дни в Дьомос“ (Dömösi Zöld Forгатag) имаха възможността да се запознаят с основните принципи на проекта LDL.

Събитието беше организирано от Дирекция на Национален парк „Дунав-Иполи“ за популяризиране на важноста на опазването на природните ресурси по поречието на река Дунав. По време на програмата посетителите можеха да научат за дивата природа на региона и уникалните природни дадености чрез игри. Целодневната програма включваше шоу с животни, детска музика, пещера, демонстрация на традиционен риболов на брега на Дунав, електрически велосипеди, стрелба с лък, занаяти и природни дейности, както и пазар на местни производители. През деня за тези, които искаха да се пораздвижат, бяха организирани пешеходни екскурзии с водач до Дунав и Рамското дефиле.

Тъй като Дьомос се намира на важна точка на река Дунав, на север от Будапеща, с прекрасни природни условия, посетителите имаха възможност да се запознаят с плановете на римския кораб, който ще премине през селището, и дори да предложат окраска за щитовете на „лусорията“, която се строи в Германия.

Снимки от Емьоке Коса, Герго Мате Ковач, Зоран Вукошавлиев

Регата Батина – Илок по време на Международния „Ден на Дунав“ и TID

По време на Международния „Ден на Дунав“ и TID, регата Батина - Илок, организирана от „Javna ustanova za zaštitu prirode Osječko - baranjske županije“, Археологическия институт на Хърватия (АИХ) участва с представянето на проекта LDL, придружено от уъркшоп за античната римска храна и представяне на възстановки от историята.

Членове на екипа на АИХ приготвиха „глоби“ (globi) и сервираха „conditum paradoxum“ на посетителите на събитието. Междувременно трупата за антични реконструкции от историята „Red Čuvara Grada Zagreba“ представи наскоро „реформирания“ Legio VI Herculia от края на 3-ти век, разположен първоначално в близката крепост Тутобургио (Tutoburgio), днешен Дал. Мястото на събитието беше на пристанището Алжмаш, на река Дунав. След края на регатата участниците и други гости се събраха в Алжмаш, където нашият екип представи проекта, анонсирайки, наред с други проектни планове, круиза по река Дунав на нашия „Danuvina Alacris“. Кратката ни презентация беше придружена от представяне на римска храна. За популяризиране на проекта сред участниците бяха раздадени печатни материали и книжки за оцветяване за деца.

Международният „Ден на Дунав“

Международният ден на река Дунав се отбелязва всяка година на 29 юни и се ознаменува във всичките четиринадесет държави, подписали Международната конвенция за защита на реката. По този повод Общественото водно стопанство "Srbijavode" организира събитие „Открийте Дунав – римски пътища“, което се проведе в Археологически парк Виминациум на 29 юни 2021 г. В допълнение към екологичните, стратегическите и туристическите аспекти на река Дунав, тази година беше посочен и друг важен сегмент – археологическата и историческа стойност на културното наследство в Сърбия и целия Дунав.

Участниците подчертаха необходимостта от рационално и устойчиво използване на този ценен ресурс, особено поради нарастващите доказателства, че бъдещето ни зависи от способността ни да управляваме природните ресурси по отговорен начин.

Представителят на Археологическия институт в Белград (АИБ), старши научен сътрудник Неманя Мрджич, изнесе лекция на тема „Значението на вписването на римското наследство в списъка за световно наследство на ЮНЕСКО“. Тази презентация подчерта римския лimes в Сърбия, както и продължаващата подготовка за вписването му в ЮНЕСКО. Представянето му изтъкна важността на номинацията, както и значението на общото римско наследство по цялата дунавска територия и вписването ѝ в списъка на ЮНЕСКО като клъстер на Дунавския лimes. Наред с тази информация беше представен и проектът LDL, който привлече вниманието на всички участници (около 70 души). Най-важното беше, че присъстваха и бяха запознати с потенциала му представители на съответните министерства (Министерство на търговията, туризма и телекомуникациите, Министерство на опазването на околната среда). На тази среща на високо равнище присъстваха и важни и потенциални заинтересовани страни от региона, с които бяха установени много контакти, които могат да се използват за продължителността и успеха на проекта.

Снимка от Археологическия институт в Белград

XLIV годишно събрание на Сръбското археологическо дружество

XLIV годишната среща на Сръбското археологическо дружество се проведе на 14-16 октомври 2021 г., в Парачин, Сърбия. Домакини на събитието бяха колеги от местния Музей Парачин. Това важно регионално археологическо събиране беше организирано под формата на конференция, състояща се от няколко секции и тематични сесии, с международни партньори и лектори от различни страни.

Представителят на Археологическия институт в Белград, научен асистент Ивана Косанович, изнесе лекция на тема „Римска Ледерата“ и популяризирането ѝ в рамките на международния проект Living Danube Limes, във връзка с тематичната сесия: „Интерпретация на археологическото наследство: практики, концепции и перспективи“.

Презентацията предостави основна информация за римския обект Ледерата, който е и сръбски пилотен обект по проекта. Аудиторията беше информирана и за номинацията като общ клъстер на „Граници на Римската империя“ за световно наследство на ЮНЕСКО, както и за значението на обектите на римския лimes в Сърбия. Присъстващите бяха запознати с

Снимка от Археологическия институт в Белград

проекта LDL, неговите основни цели и очаквани резултати. Презентацията подчерта важноста му за международното сътрудничество и за местните общности и посочи дейностите, които ще се провеждат на Ледерата. Представянето също така обсъди възможностите за по-нататъшна туристическа експлоатация, положителното сътрудничество, което АИБ имаше с местните власти през последния период, както и по-нататъшните стъпки за популяризиране на този важен обект. Тази тема предизвика голям интерес и много въпроси в дискусиата, която последва в края на сесията. Аудиторията се състоеше от приблизително 25–30 души от три държави (Сърбия, Северна Македония, Черна гора), включително участници в сесията. Цялата конференция беше записана с камера, така че скоро ще бъде достъпно и видео в YouTube за по-широката публика.

Събитие за разпространение TRAME: Кръгла маса за резултатите от TRAME

Проектът „TRACCE DI MEMORIA – TRAME“ е международен проект, съфинансиран от програма ERASMUS+ на Европейската комисия. Основна цел на проекта е популяризирането на образователната стойност на културното наследство, правейки го по-видимо и признато на обществено, научно и институционално ниво. Целеви групи на проекта са предимно гимназиални учители, мениджъри на наследството и гимназисти.

Екипът на TRAME със своите партньорски институции организираха това събитие като малка конференция, кръгла маса с преглед на резултатите от проекта. Целта на това събитие беше да се споделят резултатите от проекта до момента, но и да се изложи опитът от най-добрите практики, които TRAME разкри. Living Danube Limes беше избран с няколко други най-добри проекта, финансирани от ЕС, занимаващи се с културното наследство и образование, и бяхме поканени да представим инициативата като пример за най-добра практика.

Представителят на Археологическия институт в Белград, научен сътрудник Милица Марянович, изнесе лекция на тема „Living Danube Limes – римско наследство, което свързва Дунавския регион“. Презентацията запозна публиката с проекта LDL. Беше представена основна информация за него, като брой на участващите партньори, бюджет, продължителност, изисквания, основни цели, очаквани резултати и текущ напредък. Представянето изтъкна значението на общото римско наследство на целия дунавски район, както и вписването в списъка на ЮНЕСКО като клъстер на дунавския лимес и посочи важноста на проекта за международното сътрудничество, но и за местните общности.

Публиката се състоеше от около 40 души от различни европейски страни.

Снимки от Археологическия институт в Белград

ЗАПАЗЕТЕ ДАТИТЕ

Запазете датите в Словакия

Юни 2022 г. ще бъде месецът, през който римското наследство на региона на Югозападна Словакия ще бъде представено в Братислава по страхотен начин! Словашкия технологичен университет в Братислава, Общинския институт за опазване на паметниците в Братислава, град Братислава и другите ни партньори планират (съвместно) организиране на събития, свързани с планирания престой на римския кораб в Братислава. Корабът ще бъде

придружен от събитието "Ден на лимеса", което традиционно се организира за популяризиране на римските паметници в Братислава. Предвидени са и няколко събития във връзка с голямата изложба със заглавие „Римляни и Словакия“, открита през декември 2021 г., в Словакия национален музей – Исторически музей.

Фестивал на античното наследство „Орел на Дунава“, България, Свищов, Римската крепост Нове, юни 2022 г.

Фестивал на античното наследство „Орел на Дунава“ се провежда всяка година в гр. Свищов от 10 до 12 юни. Участват над 300 представители на групи за възстановки от България, Полша, Италия, Румъния и Франция. Сред тях има групи за историческа възстановка като „Първа тракийска кохорта“ и „Първи италиейски легион“. Фестивалът се провежда в добре запазения военен лагер Нове, близо до крайдунавския град Свищов. Фестивалът се проведе за първи път през 2008 г. и оттогава се превърна в годишна традиция, провеждана от май до юни. Участници от различни страни представят невероятни изпълнения през тези дни. По време на фестивала възстановките презентират антична история - култура, бит и военни сблъсъци между Рим и населниците в Долен Дунав. Фестивалът „Орел на Дунава“ се превърна във водещ форум, на който се събират хора, интересувани се от история и античност, от цяла България и Европа.

Фестивал „Огненият Дунав“, юли 2022 г. – Тутракан, България

Едно от най-големите летни събития по река Дунав се провежда всяка година в гр. Тутракан в края на юли в крайречния парк. По време на фестивала се организират множество културни и спортни събития. В последния ден от него се провежда традиционният празник на реката, включващ състезания с риболовни лодки, плуване по река Дунав, кулинарни състезания за най-вкусна рибена чорба, риба на скара и най-добра рецепта за приготвяне на риба. Събитието включва анимации, изложби, изпълнения на открито на музикални и танцови групи. Всяка година организаторите на фестивала добавят нови елементи към програмата, като каране на скутери, парапланеризъм, разходки с лодка между Тутракан и Олтеница, опера на открито и др. Рок концерти подгряват посетителите вечерта преди началото на светлинно шоу на реката – „Огненият Дунав“ и грандиозни фойерверки. Фестивалът е много атрактивен за международна публика и много хора от съседни страни и Европа идват специално за него.

ПОСЛЕДВАЙТЕ НИ ОНЛАЙН

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/living-danube-limes>

@LivingDanubeLimes

@livingdanubelimes

@Living Danube Limes

@DanubeDtp

Interreg

EUROPEAN UNION

Danube Transnational Programme Living Danube Limes

SLOVAK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY IN BRATISLAVA
FACULTY OF ARCHITECTURE AND DESIGN

